

Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamiseksi (Luonnos 13.12.2019)

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Terrorismin rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi niin, että uutena rikoksena säädetään rangaistavaksi terroristin rahoittaminen. Rangaistavaa olisi rahoittaa henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tai osallistuu niiden tekemiseen rikokseen osallisena. Rangaistukseksi tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Terroristin rahoittamisen yritys olisi rangaistava.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä muutettaisiin niin, että tunnusmerkistön kirjoitustapa vastaa terrorismin rahoittamisen rangaistussäännöksissä noudatettavaa kirjoitustapaa, jonka mukaan varojen antajalla tai kerääjällä täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin niin, että myös mainitusta rikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Lisäksi poistettaisiin terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden toissijaisuus suhteessa säännöstelyrikkoksia koskeviin säännöksiin, joita sovelletaan silloin, kun kiellon vastaisesti luovutetaan varoja henkilölle, jonka varat on terrorismiin liittyvistä syistä jäädytetty.

Terrorismin rahoittamisen rikosnimike ehdotetaan muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”. Mainittua rikosta koskeviin säännöksiin tehtäisiin lisäksi tarkennukset sen selventämiseksi, että rahoittamisteon tulee kohdistua tietyn nimisen rikoksen rahoittamiseen. Lisäksi säännösten järjestystä muutettaisiin johdonmukaisuussyistä.

Terrorismirikosten rangaistussäännösten muutosten edellyttämät muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä kuuntelua ja asuntokuuntelua koskevia säännöksiä. Lisäksi tehtäisiin lähinnä teknisluateisia muutoksia eräisiin muihin terrorismin rahoittamisrikoksiin liittyviin säännöksiin.

Lainsäädäntömuutosten taustalla ovat eräiden kansainvälisten toimielinten arviot terrorismin rahoittamista koskevasta Suomen rangaistussäännöksistä sekä terrorismin rahoittamisrikoksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma. Muutoksilla edistetään myös sitä, että rangaistussäännökset ovat kattavia suhteessa sääntelyn tavoitteeseen eli ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavan rikollisuuden torjumiseen, että säännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia ja että rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi	7
2.1 Rikoslain 34 a luvun säännökset	7
2.2 Varojen jäädyttämislaki ja rikoslain 46 luvun 1–3 §:n säännökset	9
2.3 Terrorismin rahoittamisrikokset Suomessa	10
2.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	11
2.5 Nykytilan arviointi	14
3. Tavoitteet	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	19
4.1 Rikoslainsäädäntöä koskevat ehdotukset	19
4.2 Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat ehdotukset	28
4.3 Muuta lainsäädäntöä koskevat ehdotukset	30
4.4 Pääasialliset vaikutukset	31
5. Muut toteuttamisvaihtoehdot	32
6. Säännöskohtaiset perustelut	32
6.1 Rikoslaki	32
1 luku Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta	32
34 a luku Terrorismirikoksista	32
6.2 Pakkokeinolaki	38
10 luku Salaiset pakkokeinot	38
6.3 Poliisilaki	39
5 luku Salaiset tiedonhankintakeinot	39
6.4 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä	40
1 luku Yleiset säännökset	40
6.5 Rikosrekisterilaki	40
6.6 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta	40
6.7 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista	40
6.8 Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista	41
7. Voimaantulo	41
8. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	41
8.1 Rangaistussäännöksiä koskevat muutokset	41

8.2 Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat muutokset	43
LAKIEHDOTUKSET	45
LIITE	60
RINNAKKAISTEKSTIT	60

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Hallituksen esityksen taustalla ovat eräiden kansainvälisten toimielinten arviot terrorismin rahoittamista koskevista Suomen rangaistussäännöksistä sekä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston terrorismin rahoittamista koskeva päätöslauselma. Kysymys ei ole kuitenkaan pelkästään kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisesta, vaan myös sen varmistamisesta, että terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset ovat kattavia suhteessa sääntelyn tavoitteeseen eli ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavan rikollisuuden torjumiseen ja että säännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla selkeitä. Lisäksi jo kansainvälisten toimielinten arviointiinkin liittyen on huolehdittava siitä, että terrorismin rahoittamisrikosten rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa eli niiden ajateltavissa olevien ilmenelemismuotojen osoittamaa teon paheksuttavuutta, vahingollisuutta ja vaarallisuutta sekä tekotyypin ilmentämää tekijän syyllisyyttä.

FATF:n maaraportti 2019

FATF (Financial Action Task Force) on toimintastandardeja kehittävä hallitusten välinen OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastainen toimintaryhmä. Sen suositukset eivät ole jäsenvaltioita kansainvälisoikeudellisesti sitovia, mutta jäsenvaltiot ovat poliittisesti sitoutuneet panemaan ne kansallisesti täytäntöön. Suositusten täytäntöönpanoa seurataan jäsenvaltioiden raportoinnin kautta. Suomi on ollut FATF:n jäsen vuodesta 1991.

Terrorismin rahoittamisrikosta koskevan FATF:n suosituksen 5 mukaan valtioiden pitäisi säätää rangaistavaksi terrorismin rahoittaminen terrorismin rahoittamista koskevan yleissopimuksen pohjalta, ja säätää rangaistavaksi ei vain terroritekojen (terrorist acts) rahoittaminen vaan myös terroristiorganisaatioiden ja yksittäisten terroristien rahoittaminen vieläpä ilman yhteyttä tiettyyn terroritekoon tai tiettyihin terroritekoihin (even in the absence of a link to a specific terrorist act or acts). Kyseisen suosituksen selityksestä (Interpretive Note) ei ilmene, mitä mainitulla yhteyden puuttumisella tarkemmin tarkoitetaan.

FATF:n käsitelmääritelmien (General Glossary) mukaan ”terroristi” on luonnollinen henkilö, joka (i) tekee tai yrittää tehdä terroritekoja millä tahansa tavalla, suoraan tai epäsuorasti, laittomasti ja tarkoituksellisesti; (ii) osallistuu rikoskumppanina terroritekoihin; (iii) järjestää tai ohjaa toisia tekemään terroritekoja; (iv) myötävaikuttaa terroritekojen tekemiseen yhteisessä tarkoituksessa toimivan henkilöiden ryhmän toimesta, kun myötävaikuttaminen on tapahtunut tahallisesti ja tarkoituksella edistää terroritekoja tai tietoisena ryhmän tarkoituksesta tehdä terroriteko.

FATF:n käsitelmääritelmien mukaan ”terroriteko” (terrorist act) on ensinnäkin teko, joka on rikos terrorismin rahoittamista koskevan yleissopimuksen liitteen mukaisten sopimusten ja pöytäkirjojen mukaan. Lisäksi mainitun määritelmän piiriin kuuluu mikä tahansa muu teko, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiinvamma siviilille tai mille tahansa muulle henkilölle, joka ei aktiivisesti osallistu aseelliseen konfliktiin, kun sellaisen teon tarkoitus sen luonteen tai asiayhteyden perusteella on pelotella väestöä tai pakottaa valtio (government) tai kansainvälinen järjestö tekemään jotakin tai pidättäytymään jostakin.

FATF suoritti Suomen maatarkastuksen kesällä 2018. Sen perusteella laadittu Suomea koskeva maa-raportti julkaistiin huhtikuussa 2019. FATF tarkasteli arvioinnissaan 11 rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen osa-alueita. Terrorismin rahoittamisen tutkinnan ja syyttämisen osalta maa-raportissa todettu eräs avainlöydös (Key Finding) on, että terrorismin rahoittamisrikoksen oikeudellinen viite-kehys ei säädi rangaistavaksi yksittäisen terroristin rahoittamista ilman yhteyttä varojen käyttämiseen tietyn rikoksen rahoittamiseen. Tämä FATF:n näkemyksen perusteella omalta osaltaan rajoittaa terrorismin rahoituksen tutkimista ja siitä syyttämistä, mikä johtaa rikosprosessissa käsiteltyjen tapaus-ten vähälukuisuuteen. Mainittuun avainlöydökseen liittyy toimenpidesuositus, jonka mukaan Suo-men pitäisi selventää rikoslain säännöksiä niin, että terrorismin rahoittamisrikos ei edellytä yhteyttä tiettyyn terrorismirikokseen, kun kysymys on yksittäisen terroristin rahoittamisesta.

Avainlöydös ja toimenpidesuositus vastaavat sitä, mitä maa-raportissa todetaan teknistä vastaavuutta koskevassa liitteessä terrorismin rahoittamisen rangaistavuutta koskevan suosituksen 5 osalta. Siltä osin todetaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttiin liittyen, että mainittu säännös edellyttää yhtey-den luomista tiettyjen rikosten rahoittamiseen, vaikka hallituksen esitys HE 18/2014 vp ei edellyttä, että yhteys on määritettävissä yksityiskohtaisesti, esimerkiksi teon ajankohtaa tai paikkaa koskien. Näin ollen ei ole selvää, tuomitsisiko tuomioistuimien jonkun sellaisten varojen luovuttamisesta, jotka yksittäinen terroristi käyttäisi mihinkä tahansa muuhun tarkoitukseen kuin siihen, että hän tekee tai yrittää tehdä yhden mainitussa momentissa tarkoitetuista rikoksista. Kun otetaan kokonaisuudessaan huomioon maa-raportissa yksittäisen terroristin rahoittamisesta todettu, kysymys on tarkkaan ottaen lainsäädännön täydentämisestä eikä vain sen selventämisestä.

Maa-raportin teknistä vastaavuutta koskevassa liitteessä käsitellään suosituksen 5 yhteydessä myös terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa. Siltä osin todetaan, että mahdollisuus tuomita sakko tai enintään kolmen vuoden vankeusrangaistus ei ole oikeassa suhteessa terrorismin rahoitta-misen (vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kahdeksan vuotta) kanssa eikä muiden vaka-vien rikosten kanssa, mukaan lukien terrorismirikos (terrorist offence), joista rangaistaan vain van-keudella. Terroristiryhmän rahoittamisen enimmäisrangaistus ei ole maa-raportin mukaan oikeasuhtainen terrorismin rahoittamisen enimmäisrangaistuksen kanssa eikä se ole varoittava. Tämä on joh-topäätös, vaikka katsottaisiin, että minimirangaistus on oikeassa suhteessa terroristisessa tarkoituk-sessa tehtyjen rikosten minimirangaistuksiin.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2462 (2019)

YK:n peruskirjan (SopS 1/1956) 24 artiklan 1 momentissa todetaan, että taatakseen järjestön nopean ja tehokkaan toiminnan YK:n jäsenet jättävät turvallisuusneuvostolle ensisijaisen vastuun kansainvä-lisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä tunnustavat, että turvallisuusneuvosto täyttäessään tästä vastuusta johtuvia velvollisuuksiaan toimii niiden nimessä. Peruskirjan 25 artiklan mukaan YK:n jäsenet sitoutuvat hyväksymään ja täyttämään turvallisuusneuvoston päätökset peruskirjan mu-kaisesti. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat luovat kansainvälisoikeudellisesti sitovia velvoit-teita kaikille YK:n jäsenvaltioille silloin, kun päätöslauselman oikeusperusta on YK:n peruskirjan VII luvussa, joka koskee toimenpiteitä rauhaa uhattaessa tai rikottaessa taikka hyökkäystekojen sat-tuessa. Päätöslauselmiin ei liity selitysmuistiota, tulkintaohjetta tai muuta vastaavaa päätöslauselman sisältöä selventävää asiakirjaa. Jäsenvaltioilla on ponsikappaleiden sanamuotojen sallimissa puit-teissa harkinnanvaraa velvoitteiden täytäntöönpanossa.

YK:n turvallisuusneuvosto on 28 päivänä maaliskuuta 2019 hyväksynyt terrorismin rahoituksen vas-taisen päätöslauselman 2462 (2019). Päätöslauselmassa todetaan juuri ennen sen operatiivisen osan alkua oikeusperustana YK:n peruskirjan VII luku.

Päätöslauselman 2462 (2019) 3 ponsikappaleessa korostetaan päätöslauselman 1373 (2001) 1 ponsikappaleen d kohtaa. Viitatus kohdan mukaan valtioiden on kiellettävä kansalaisiaan sekä alueellaan olevia henkilöitä ja tahoja saattamasta varoja, taloudellisia resursseja tai niihin liittyviä palveluita suoraan tai epäsuorasti terroritekoja tekevien, niihin osallistuvien, niitä yrittävien tai niitä edistävien henkilöiden, tällaisten henkilöiden omistamien tai heidän suorassa tai epäsuorassa määräysvallassaan olevien tahojen ja heidän puolestaan tai ohjaaminaan toimivien tahojen saataville.

Päätöslauselman 2462 (2019) 3 ponsikappaleessa todetaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) 1 ponsikappaleen d kohdan koskevan varojen ym. saattamista terroristiorganisaation tai yksittäisen terroristin hyödyksi mitä tahansa tarkoitusta (for any purpose) varten, mukaan luettuna värväys, koulutus tai matkustaminen, mutta ei rajattuna niihin, vieläpä yhteyden tiettyyn terroritekoon puuttuessa (even in the absence of a link to a specific terrorist act).

Päätöslauselman 2462 (2019) 4 ponsikappale vahvasti kehottaa (strongly urges) kaikkia valtioita laittamaan täytäntöön FATF:n kattavat suosituksina ilmentyvät kansainväliset standardit mukaan lukien niiden tulkintaohjeet (Interpretive Notes).

CTED:n Suomea koskeva arviointi 2019

YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastaisen komitean sihteeristö (Counter-Terrorism Committee Executive Directorate eli CTED) seuraa muun ohessa turvallisuusneuvoston päätöslauselmien toimeenpanoa esimerkiksi pyytämällä jäsenvaltioita vastaamaan aihepiiriä koskeviin kyselyihin, joilla kartoitetaan jäsenvaltioiden toimia ja niiden vaikutuksia. Lisäksi CTED tekee maavierailuja, joiden ohjelmaan kuuluu sen työn kannalta merkityksellisten päätöslauselmien toimeenpanon seuranta ja keskustelut jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten edustajien kanssa.

CTED suoritti viimeisimmän maavierailun Suomeen keväällä 2019. Sen johdosta laaditun raportin mukaan terrorismin rahoittamisrikos Suomessa pääosin vastaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) vaatimuksia, mutta joitakin pieniä teknisiä puutteita on jäänyt. Rangaistavaksi ei säädetä yksittäisen terroristin rahoittamista ilman yhteyttä varojen käyttämiseen tietyn rikoksen rahoittamiseen, ja terroristiryhmän rahoittamista varten käytettävissä oleva rangaistus (kolmen vuoden vankeusrangaistus) on suhteellisen lievä. Komitea suosittaa Suomea selventämään terrorismin rahoittamisrikosta varmistukseksi, että se myös soveltuu sellaisen yksittäisen terroristin rahoittamiseen, joka ei ole yhteydessä tiettyyn terroristiryhmään, riippumatta siitä, tekeekö hän myöhemmin terroriteon (terrorist act). Myös tässä on FATF:n maaraportissa todetun tapaan asiallisesti kysymys pikemminkin lainsäädännön täydentämisestä kuin täsmentämisestä. Maavierailun aikana käydyissä keskusteluissa nousi esiin tuolloin juuri hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2462 (2019).

1.2 Valmistelu

Luonnos hallituksen esitykseksi on laadittu oikeusministeriössä virkatyönä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Rikoslain 34 a luvun säännökset

Terrorismin rahoittaminen säädettiin vuonna 2002 Suomessa rangaistavaksi rikoslain 34 luvun uudessa 9 b §:ssä, kun valmisteltiin liittymistä YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 74/2002). Myös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001) terrorismin ja sen rahoituksen vastaisista toimista sekä FATF:n tuolloiset terrorismin rahoituksen vastaiset erityissuosituksukset I ja II edellyttivät terrorismin rahoittamisen säätämistä rangaistavaksi. Kun rikoslakiin lisättiin vuonna 2003 terrorismirikoksia koskeva 34 a luku terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS (EYVL, N:o L 164, 22.6.2002, s. 3–7) täytäntöönpanon yhteydessä, terrorismin rahoittamista koskevat säännökset siirrettiin jonkin verran muutettuina ja täydennettyinä uuden luvun 5 §:ään.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään yleissopimukseen perustuen terrorismin rahoittamisena rangaistavaksi tiettyjen momentissa mainittujen rikosten rahoittaminen. Rahoittajalta tai rahoitettavan rikoksen tekijältä ei nimenomaisesti edellytetä terroristista tarkoitusta, mutta momentin kohdissa mainitut rahoitettavat rikokset ovat käytännössä usein niiden rangaistavaksi säätämistä edellyttävien kansainvälisten velvoitteiden perusteella sellaisessa tarkoituksessa tehtyjä.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momentin mukaan se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan

- 1) panttivangin ottamista tai kaappausta,
- 2) sellaista tuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,
- 3) sellaista tuhotyötä, liikennetuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,
- 4) sellaista ydinräjähderikosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista, ydinenergian käyttörikosta tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai
- 5) murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa, törkeää ihmiskauppaa, panttivangin ottamista tai törkeää julkisrauhan rikkomista tai niillä uhkaamista, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978),

on tuomittava terrorismin rahoittamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentissa säädetään terrorismin rahoituksena rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen. Säännöksen mukaan terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä

rahoitetaan 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 b tai 5 c §:ssä tarkoitettua rikosta. Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin mukaan oli alun perin terrorismin rahoittamisena rangaistavaa luvun 1 §:n mukaisten terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rahoittaminen. Momentti muuttui koskemaan muidenkin terrorismirikosten rahoittamista vuoden 2015 alussa. Sittenmin momentissa viitattujen terrorismirikosten piiri on laajentunut nykyiseksi, kun kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanon yhteydessä on säädetty rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen (rikoslain 34 a luvun 1 a, 5 b ja 5 c §). Viimeksi mainittuihin muutoksiin ovat johtaneet YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 (2014) terrorismin syyllistyvistä vierastaistelijoista ja terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta tehty Euroopan neuvoston parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541 (EUVL, N:o L 88, 31.3.2017, s. 6–21; jäljempänä ”terrorismirikosdirektiivi”).

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaan terrorismin rahoittamiseen kuuluu siis subjektiivinen tunnusmerkki, jonka mukaan varojen antamisen tai keräämisen tulee siis tapahtua ”rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan”. Rahoittajalla täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus varojen käyttöön liittyen, mutta terroristiksi katsottavasta henkilöstä riippuu, miten tämä tarkoitus tai tietoisuus toteutuu käytännössä vai toteutuuko se ollenkaan. Terrorismin rahoittamisen rangaistavuus ei edellytä, että varoja käytetään ollenkaan tai että niitä käytetään terroristisiin tarkoituksiin.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin sanamuodon (”rikosta”) mukaisesti rangaistavaa on yksittäisenkin momentissa viitattun terrorismirikoksen rahoittaminen. Kyseisen säännöksen mukaan terrorismin rahoittamisena on rangaistavaa lukuisten valmistelutyyppeiden rikosten (esimerkiksi värväys terrorismirikoksen tekemiseen, koulutuksen antaminen ja kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten sekä matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten) rahoittaminen, jotka edistävät myöhemmän terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä. Näitä rahoitettavia valmistelutyyppeistä rahoitettavia tekoja voivat tehdä yhdessä toimivat henkilöt tai yksittäinen henkilö. Kyseiset terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä edistävät rikokset ovat itsenäisiä rikoksia eli ne ovat rangaistavia ja niiden rahoittaminen on rangaistavaa terrorismin rahoittamisena riippumatta siitä, tehdäänkö terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos. Lain esitöiden (HE 18/2014 vp, s. 29/II) mukaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin soveltaminen ei edellytä, että rahoitettava terrorismirikos on yksityiskohtaisesti yksilöity esimerkiksi tekoajan tai -paikan osalta.

Lain esitöistä ilmenee (HE 18/2014 vp, s. 17), että rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin muuttamiseen vuoden 2015 alusta olivat muiden tekijöiden ohessa vaikuttamassa FATF:n ja CTED:n Suomea koskevat kannanotot. FATF:in vuoden 2007 maaraportissa kiinnitettiin huomiota tuolloisen terrorismin rahoituksen vastaisen erityissuosituksen perusteella siihen, että terroristin tai terroristijärjestön rahoittaminen ilman nimenomaista yhteyttä terroristiseen tekoon ei ole rangaistavaa Suomessa. FATF suositti, että Suomi laajentaisi rikoslaissa olevaa terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistöä siten, että se kattaisi myös yksittäisen terroristin tai terroristiorganisaation rahoittamisen silloin, kun ei ole olemassa yhteyttä tulevaisuudessa tapahtuvaan terroristiseen tekoon tai terroristisiin tekoihin. CTED:n vuoden 2012 maavierailun raportin mukaan terrorismin rahoittamisena näytti olevan rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaan rangaistavaa se, että henkilö antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan tiettyjä pykälässä listattuja rikoksia (ei siis varojen antaminen terroristiryhmälle tai yksilölle). Raportissa suositeltiin, että Suomi arvioisi ja lainsäädännöllisten aukkojen tapauksessa muuttaisi rikoslain 34 a luvun 5 §:ää kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi.

Terroristiryhmän rahoittaminen säädetään rangaistavaksi rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 1 momentissa, joka tuli voimaan vuoden 2015 alussa ja jonka säätämiseen olivat vaikuttamassa useat edellä todetut kansainväliset velvoitteet. Mainitusta rikoksesta on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Viitatussa määrätelmän mukaan terroristiryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia eli terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä radiologista asetta koskevia rikoksia. Kuten lain esitöistä (HE 18/2014 vp, s. 32/I) ja jo säännöksen sanamuodosta ilmenee, toisin kuin rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaisessa terrorismin rahoittamisessa, terroristiryhmän rahoittamisen kohteena ei siis ole kyseisessä luvussa tarkoitettu terroristinen rikos, vaan luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu terroristiryhmä. Selvitystä ei näin ollen tarvita siitä, että varat olisi annettu tai kerätty jonkin terroristisen rikoksen tekemistä varten.

Kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi, ehdotettua ja lopulta eduskunnan hyväksymää rangaistusasteikkoa perusteltiin sillä, että kysymys on muusta kuin ankarasti rangaistavasta terroristisen rikoksen rahoittamisesta ja että sopivia vertailukohtia tarjoavat rikoslain 34 a luvun 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu ja luvun 4 b §:ksi ehdotettu kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, joissa rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta (HE 18/2014 vp, s. 21/II)

2.2 Varojen jäädyttämislaki ja rikoslain 46 luvun 1–3 §:n säännökset

Varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013; jäljempänä ”varojen jäädyttämislaki”) 3 §:n mukaan on jäädytettävä esimerkiksi varat, jotka kuuluvat luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jota on syytä epäillä, jolle vaaditaan rangaistusta tai joka on tuomittu rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädetyistä teoista eli terrorismirikoksesta. Laki ei koske ns. EU:n ulkopuolisten terroristien eli niiden henkilöiden varoja, joiden varojen jäädyttämisestä säädetään tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2580/2001.

Varojen jäädyttämislain 7 §:n 1 momentin mukaan kukaan ei saa suoraan tai välillisesti luovuttaa varoja luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka varat on jäädytetty kyseisen lain nojalla, jollei luovuttaminen ole viranomaisen, luottolaitoksen tai rahoituslaitoksen myötävaikutuksella järjestetty siten, että luovutettavat varat jäädytetään. Luovuttamiskielto koskee lähtökohtaisesti kaikkea varojen luovuttamista varojen käyttötarkoituksesta riippumatta. Pykälän 2 momentin mukaan varojen luovuttamiskielto ei kuitenkaan koske sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu vain jäädyttämispäätöksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai kulutukseen.

Varojen jäädyttämislain säätämisen yhteydessä todettiin, että lain säätämiseen johtanut YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001) ei välttämättä edellytä sen 1 ponsikappaleen d kohdan vastaisten tekojen (varojen yms. saattaminen jäädytyksen kohteena olevien tahojen hyödynnettäväksi) sanktioimista nimenomaan rikoslain keinoin (HE 61/2012 vp, s. 13/II). Koska neuvoston asetuksen (EY) N:o 2580/2001 rikkominen on pakotelain (laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitteiden täyttämistä 659/1967) viittaussäännöksen mukaan kriminalisoitu Suomessa säännöstelyrikoksena ja koska EU:n ulkoisten ja sisäisten terroristien erilaiselle kohtelulle ei tässä suhteessa ollut perusteita, johdonmukaisuussyistä hallituksen esityksessä ehdotettiin, että varojen luovuttaminen jäädyttämispäätöksen kohteelle säädetään rangaistavaksi rikoslain 46 luvun 1–3 §:n mukaisena säännöstelyrikoksena.

Varojen jäädyttämislain 18 §:n mukaan rangaistus 7 §:ssä säädetyn varojen luovuttamiskiellon rikkomisesta säädetään siis rikoslain 46 luvun 1–3 §:ssä. Viitatuissa säännöksissä säädetään rangaistaviksi säännöstelyrikos (1 §; sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta), törkeä säännöstelyrikos (2 §; vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta) ja lievä säännöstelyrikos (sakkoa). Varojen jäädyttämislain 18 §:n perusteluista (HE 61/2012 vp, s. 39/II) kuitenkin ilmenee, että varojen luovutuskiellon rikkominen ei voi käytännössä olla lievä säännöstelyrikos. Lisäksi perusteluista ilmenee, että varojen luovuttaminen voi samaan aikaan olla rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettua terrorismin rahoittamista, tällöin tekijä tuomitaan molemmista rikoksista.

2.3 Terrorismin rahoittamisrikokset Suomessa

Rikosprosessissa terrorismin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskevia asioita on ollut erittäin vähän. Ketään ei ole lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetystä terrorismin rahoittamisesta tai 5 a §:ssä rangaistavaksi säädetystä terroristiryhmän rahoittamisesta taikka niiden yrityksestä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuosina 2011 ja 2016 on kumpanakin tullut poliisin tietoon yksi epäilty terrorismin rahoittaminen. Vuonna 2014 tuomittiin käräjäoikeudessa neljä henkilöä rangaistukseen terrorismin rahoittamisesta jäljempänä lähemmin käsiteltävässä asiassa, mutta syytteet hylättiin hovioikeudessa. Tilastokeskuksen tiedoista ei ilmene muita poliisin tietoon tulleita taikka tuomioon tai syytteen hylkäämiseen johtaneita terrorismin rahoittamista, terrorismin rahoittamisen yritystä, terroristiryhmän rahoittamista tai terroristiryhmän rahoittamisen yritystä koskevia asioita.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi joulukuussa 2014 yhden henkilön yhden vuoden ja neljän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen ja terrorismin rahoittamisesta. Kolme henkilöä tuomittiin viiden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen terrorismin rahoittamisesta. Tapauksessa kysymys oli vuosina 2008–2010 tapahtuneesta omien tai kerättyjen varojen lähettämisestä Somaliaan ja Keniaan käytettäväksi Harakat al-Shabaab a-Mujahideen -järjestön (al-Shabaab) terroristisessa toiminnassa. Kerrallaan kerätyt ja lähetetyt rahamäärät vaihtelivat 35 euron 360 välillä. Yksi vastaajista oli lähettänyt rahavaroja viidessä erässä yhteensä 2 500 dollaria.

Käräjäoikeus katsoi selvitettyksi, että al-Shabaab oli syytteessä tarkoitettuna tekoaikana tehnyt rikoksissa mainittuja terroristisia rikoksia, että terroristisella toiminnalla ja sen kustannuksilla oli ollut niin merkittävä osuus al-Shaababin toiminnasta ja että sille annetuilla varoilla oli katsottava rahoitetun terroristista toimintaa. Käräjäoikeus katsoi, että vastaajat olivat lähettäneet tai keränneet varat tietoisena siitä, että niillä rahoitettiin al-Shabaabin terroristista toimintaa. Lisäksi käräjäoikeus katsoi kaikkien vastaajien tienneen viimeistään tammikuussa 2009 al-Shabaabin toiminnan olevan terroristista.

Vastaajien valitettua Helsingin hovioikeuteen se hylkäsi maaliskuussa 2016 annetulla tuomiolla kaikki syytteet. Terrorismin rahoittamisen osalta hovioikeus katsoi, että asiassa sovellettava tekoaikana voimassa ollut lainsäädäntö edellytti, että vastaajien tuli pitää varmana tai täysin selvänä, että heidän keräämänsä tai lähettämänsä varat käytetään tiettyjen terrorismirikosten tekemiseen, vaikka tällaista rikosta ei tosiasiallisesti olisi tehty. Tähän liittyen hovioikeus totesi lakia sittemmin muutetun niin, että terroristiryhmän niin sanottu yleisrahoittaminen on kriminalisoitu.

Hovioikeuden mukaan asiassa oli selvitetty, että Somaliassa oli kyseisenä aikana vallinnut sisällissota, johon al-Shabaab yhtenä osapuolena osallistui. Hovioikeus katsoi, että yksi vastaajista oli ollut

tietoinen siitä, että hänen lähettämillään varoilla tuetaan al-Shabaabin taistelutoimintaa. Sen taloudellista tukemista ei kuitenkaan voitu pitää osoituksena siitä, että vastaajan tarkoituksena oli rahoittaa nimenomaan laissa erikseen määritellyjä terrorismirikoksia. Vastaajan menettely ei hovioikeuden mukaan täyttänyt rikoksen tunnusmerkistöä sellaisena kuin tekoaikaan voimassa ollut laki edellytti, joten syyte hylättiin. Samaan lopputulokseen hovioikeus päätyi myös kolmen muun vastaajan osalta. Heidän osaltaan hovioikeus katsoi, että asiassa ei ollut näytetty vastaajien tienneen varojen vastaanottajien mahdollisista yhteyksistä al-Shabaabiin tai johonkin syytteessä tarkoitettuun terrorismirikokseen. Hovioikeus piti uskottavina vastaajien väitteitä siitä, että he olivat tarkoittaneet varat hyväntekeväisyyteen.

2.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Edellä on jo viitattu kansainvälisiin velvoitteisiin, jotka ovat vaikuttaneet terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten nykyiseen sisältöön. Niihin kuuluvat YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001), vuonna 2002 sovellettavina olleet FATF:n terrorismin rahoituksen vastaiset erityissuosituksukset, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 (2014) ja terrorismirikosdirektiivi. Nyt ei ole kysymys mainittujen kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanosta ja lainsäädännön vastaavuudesta niiden kanssa, joten velvoitteiden sisältöä ei tässä enemmälti käsitellä. Terrorismirikosdirektiivi vahvistaa 1 artiklansa mukaisesti vähimmäissäännöt, jotka koskevat rikosten määritelmiä ja seuraamuksia, joten jäsenvaltioissa voidaan säätää terrorismirikoksia rangaistaviksi direktiivin velvoitteita laajemmin. Edellä on jo tarkemmin käsitelty tämän esityksen taustalla olevia FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskevaa suositusta 5, siihen liittyviä FATF:n käsitelmääritelmiä sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 2462 (2019).

Lainsäädännön muutostarpeita arvioitaessa ja mahdollisten muutosten sisällön kannalta merkitystä on muissa valtioissa omaksutuilla lainsäädäntöratkaisuilla. Kansainvälisen vertailun hyödynnettävyyttä heikentää se, että lainsäädäntötekniikat vaihtelevat yksityiskohtaisten ja yleisluonteisemmin kirjoitettujen säännösten välillä, ja tietyn rikostyyppin kohdalla sitä koskevien säännösten kokonaisuudella on merkitystä. Suomesta poiketen merkitykselliset rangaistussäännökset voivat myös olla hajautettuina useissa eri laeissa, mikä on tilanne esimerkiksi Ruotsissa.

Ruotsi

Terrorismin rahoittamiseen sovelletaan lakia erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemisesta tietyissä tapauksissa (lag om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall; 2002/444). Erityisen vaarallisen rikollisuuden piiriin kuuluvat rikokset todetaan lain 2 §:ssä. Pykälän mukaan niitä ovat myös terrorismirikoksia koskevan lain (lag om straff för terroristbrott) 2 §:n mukaiset rikokset. Viimeksi mainitun pykälän mukaan terrorismirikoksesta tuomitaan se, joka tekee kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitetun rikoksen (esimerkiksi murha, tappo, törkeä pahoinpitely, ihmisryöstö ja laitton vapaudenriisto), jos teko voi vakavasti vahingoittaa valtiota tai valtioiden välistä järjestöä ja jos teko on tehty pykälässä tarkemmin määritellyssä terroristisessa tarkoituksessa.

Erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemista tietyissä tapauksissa koskevan lain 3 §:n 1 kappaleen mukaan enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen tuomitaan se, joka kerää, tarjoaa tai ottaa vastaan rahaa tai muita varoja käytettäväksi tai tietoisena siitä, että niitä käytetään 1. erityisen vaarallisen rikollisuuden tekemiseen tai muuhun osallisuuteen siihen taikka sellaisen rikollisuuden yritykseen, valmisteluun tai sitä koskevaan salahankkeeseen, tai

2. sellaisen henkilön tai henkilöiden yhteenliittymän toimesta, joka tekee erityisen vakavaa rikollisuutta taikka syyllistyy sellaisen rikollisuuden yritykseen tai valmisteluun tai osallisuuteen siihen tai sitä koskevaan salahankkeeseen.

Erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemista tietyissä tapauksissa koskevan lain 3 §:n 2 kappaleen mukaan vankeutta tuomitaan vähintään kuusi kuukautta ja enintään kuusi vuotta, jos 1 kappaleessa tarkoitettu rikos on törkeä. Arvioitaessa sitä, onko rikos törkeä, on erityisesti otettava huomioon se, onko rikos ollut osa laajasti harjoitettua toimintaa tai ollut muuten laajaltaan erityisen vaarallista. Pykälän 3 kappaleen mukaan rikosoikeudellinen vastuu ei seuraa lievissä tapauksissa.

Eräiden terrorismirikosten rahoittamista koskee erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemista tietyissä tapauksissa koskevan lain 3 a §. Pykälän 1 kappaleen mukaan enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen tuomitaan se, joka kerää, tarjoaa tai ottaa vastaan rahoja tai muita varoja käytettäväksi tai tietoisena siitä, että ne on tarkoitettu käytettäväksi julkista kehottamista, värväämistä ja koulutusta koskevan erityislain (lag om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet; 2010:299) 3–6 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseen tai muuhun osallisuuteen siihen. Viitatuissa pykälissä säädetään rangaistaviksi vakavaan rikollisuuteen liittyvä julkinen kehottaminen, värväminen, koulutuksen antaminen ja ottaminen ja matkustaminen sekä matkustamisrikosta lukuun ottamatta mainittujen rikosten törkeä tekemuoto. Myöskään näiden rikosten rahoittamisesta ei seuraa rikosoikeudellista vastuuta lievissä tapauksissa.

Rikoskaaren (brottsbalk) 26 luvun 1 §:n 2 kappaleen mukaan vankeusrangaistuksen vähimmäiskesto on 14 päivää.

Erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemista tietyissä tapauksissa koskevan lain 3 §:n 1 kappaletta muutettiin vuonna 2016 niin, että sen 2 kohdassa säädetään rangaistavaksi henkilön tai henkilöiden yhteenliittymän rahoittaminen kohdassa tarkemmin määritellyin edellytyksin. Lain esitöistä (Prop. 2015/16:78, s. 45–53) ilmenee, että tämän lainsäädäntömuutoksen taustalla oli sääntelyn saattaminen vastaamaan FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskevaa suositusta 5. Rangaistavaksi tuli säätää rikollisten tekojen rahoittamisen lisäksi tiettyjen organisaatioiden ja henkilöiden rahoittaminen.

Erityisen vakavan rikollisuuden rahoittamisen rankaisemista tietyissä tapauksissa koskevan lain 3 §:n 1 kappaleen 2 kohdan tarkempia tulkintaohjeita annetaan pykäläkohtaisissa perusteluissa (hallituksen esityksen s. 67 ja 68). Niiden mukaan rahoittajalla tulee olla tieto henkilön tai yhteenliittymän toiminnan tosiasiallista olosuhteista. Rahoittaja saattaa esimerkiksi tietää, että henkilö on tai yhteenliittymä on ottanut vastuulleen ja toteuttanut terrorismirikoksen taikka sopinut sen tekemisestä tai valmistelea sitä. Kohdan perustelujen mukaan henkilön tai yhteenliittymän oleminen pakotelistalla on seikka, joka vahvasti puhuu sen puolesta, että henkilö tai yhteenliittymä on kohdassa tarkoitettu, mutta ei ole välttämätön eikä kaikissa olosuhteissa riittävä seikka asian toteutukseksi. Kysymys on olosuhteiden kokonaisarviointista. Kohta kattaa vain oikeudenvastaisen toiminnan, mistä perustelujen mukaan seuraa, että lain nojalla tai muuten pakottavista syistä tapahtuva varojen antaminen ei kuulu rangaistavuuden piiriin. Mainittu rajoitus koskee esimerkiksi sosiaalivakuutusetuuksia samoin kuin kohtuullista palkkaa tehdystä työstä.

Norja

Terrorismin rahoittaminen säädetään rangaistavaksi rikoslain (straffeloven) 135 §:ssä. Mainitun pykälän 1 kappaleen mukaan enintään kymmenen vuoden vankeusrangaistuksella rangaistaan sitä, joka

oikeudenvastaisesti myöntää, vastaanottaa, lähettää, hankkii tai kerää rahaa tai muita varoja tarkoituksella tai tietoisena siitä, että varat kokonaan tai osittain käytetään

- a) 131, 134, 136 b tai 137–144 §:ssä mainitun teon toteuttamiseen,
- b) sellaisen henkilön tai ryhmän toimesta, jonka tarkoituksena on tehdä 131, 134, 136 b tai 137–144 §:ssä tarkoitettuja tekoja, kun henkilö tai ryhmä on ottanut askelia toteuttaakseen tavoitteen laittomilla keinoilla,
- c) sellaisen yrityksen toimesta, jonka joku b kohdassa mainittu omistaa tai jossa hänellä on määräysvalta, tai
- d) sellaisen yrityksen tai henkilön toimesta, joka toimii jonkun b kohdassa mainitun puolesta tai ohjeiden mukaisesti.

Rikoslain 135 §:n 2 kappaleen mukaan samalla eli siis 1 kappaleen mukaisella tavalla rangaistaan sitä, joka asettaa pankkipalveluita tai muita taloudellisia palveluita 1 kappaleen b, c tai d kohdassa mainittujen henkilöiden tai yritysten käytettäväksi.

Rikoslain 135 §:n 1 kappaleessa viitatuissa säännöksissä säädetään rangaistaviksi terroriteot (131 §), terroriteon tekemisellä uhkaaminen (134 §) ja matkustaminen terrorismitarkoituksessa (136 b §) sekä 137-144 §:ssä useita terrorismirikoksia tai terrorismiin tyypillisesti liittyviä rikoksia (muiden ohessa terroristiset räjäytykset, ilma- ja merialuksen kaappaaminen ja panttivangin ottaminen terroristisessa tarkoituksessa).

Norjassa vankeusrangaistuksen vähimmäiskesto on rikoslain 17 §:n 1 momentin a kohdan mukaan seitsemän päivää.

Vuoden 2019 kesällä tulivat voimaan rikoslain 135 §:n muutokset, joilla 1 kappaleen a ja b kohtaan lisättiin viittaukset matkustamista terrorismitarkoituksessa koskevaan rikokseen (136 b§). Muita muutoksia terrorismin rahoittamista koskeviin rangaistussäännöksiin ei ole tehty useaan vuoteen.

Tanska

Rikoslain (straffeloven) 114 b §:ssä säädetään rangaistavaksi se, että tekijä suoraan tai epäsuoraan toimittaa taloudellista tukea tai kerää varoja sellaiselle henkilölle, ryhmälle tai yhteenliittymälle käytettäväksi, joka tekee tai jonka tarkoituksena on tehdä 114 tai 114 a §:ssä tarkoitettuja terroritekoja. taikka suoraan tai epäsuoraan asettaa rahaa, muuta omaisuutta tai taloudellisia tai vastaavia palveluja sellaisen henkilön, ryhmän tai yhteenliittymän käytettäväksi. Rangaistukseksi tuomitaan enintään kymmenen vuotta vankeutta. Tanskassa vankeusrangaistuksen vähimmäiskesto on rikoslain 33 §:n 1 kappaleen mukaan seitsemän päivää.

Saksa

Rikoslakiin (Strafgesetzbuch) lisättiin vuonna 2015 erillinen terrorismin rahoittamista koskeva 89 c §. Sen mukaan rangaistavia ovat rahoittamistoimet, jotka tehdään tietoisena tai siinä tarkoituksessa, että toinen henkilö käyttää ne tiettyjen pykälän 1 kappaleessa yksilöityjen rikosten tekemiseen terroristisessa tarkoituksessa. Nämä rikokset ovat esimerkiksi henkeen kohdistuvia rikoksia, sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan. Rangaistukseksi terrorismin rahoittamisesta tuomitaan vankeutta vähintään kuusi kuukautta ja enintään kymmenen vuotta, vähemmän vakavissa tapauksissa vähintään kolme kuukautta ja enintään viisi vuotta.

Näkökohtia eräiden muiden valtioiden lainsäädännöstä

Hallituksen esityksen valmistelua varten on selvitetty eräiden muidenkin kuin Suomelle perinteisesti keskeisten vertailuvaltioiden lainsäädäntöä. Tiedoista voi tehdä sen johtopäätöksen, että katetuiksi lainsäädännössä tulevat yksittäisen terroristin rahoittaminen niin, että ei myöskään edellytetä yhteyttä tiettyyn terrorismirikokseen. Tähän lopputulokseen päästään kuitenkin erilaisilla lainsäädännöllisillä ratkaisuilla.

Liettuassa muiden tekotapojen ohessa rangaistavaa terrorismin rahoittamisena on yhden terroristin rahoittaminen, kun hänen tarkoituksenaan on terrorismirikosten tekeminen. *Yhdistyneessä kuningaskunnassa* yleisluonteisten säännösten perusteella rangaistavaa on terrorismin tarkoituksiin (for the purposes of terrorism) tapahtuva rahoittaminen. ”Terrorismi” tarkoittaa uhkausta tai toimintaa, joka koskee esimerkiksi vakavaa väkivaltaa henkilöä kohtaan tai vakavaa omaisuusvahinkoa. *Ranskassa* on säädetty erikseen rangaistavaksi yksittäiseen terroristihankkeeseen liittyvät valmistelutoimet, jotka kattavat myös yksittäisen muista erillään toimivan henkilön rahoittamisen. Kysymys on valmistelutoiminnasta, joka koskee tiettyjen vakavien pääosin henkilöihin kohdistuvien rikosten tekemistä. *Puolassa* rangaistavaa on muiden rahoittamistekojen ohessa sellaisen henkilön rahoittaminen, jonka tarkoituksena on tehdä terroristisessa tarkoituksessa tehtäviä rikoksia. Myös *Tshekin tasavallassa* on terrorismin rahoittamissäännöksessä erotettu erikseen terroristin rahoittaminen.

2.5 Nykytilan arviointi

Terroristin rahoittaminen

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään terrorismin rahoittamisena rangaistavaksi tiettyjen rikosten rahoittaminen lähtien YK:n terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen sääntelymallista. Lähestymiskulma on toinen kuin yksittäisen terroristin rahoittamisessa, joka kohdistuu tietyllä tavalla toimivan henkilön toimintaan. Yksittäisen terroristin rahoittaminen on näin ollen lähellä mainitun luvun 5 a §:ssä rangaistavaksi säädettyä terroristiryhmän rahoittamista, jonka rangaistavuus liittyy tietyllä tavalla toimivaan ryhmään.

FATF ja CTED ovat molemmat jo kahteen kertaan puuttuneet Suomen terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten kattavuuteen koskien yksittäisen terroristin rahoittamista. Näin on tapahtunut vielä senkin jälkeen, kun rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttia on muutettu laajentamalla terrorismin rahoittamisen rangaistavuus muiden terrorismirikosten kuin terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rahoittamiseen. Suomen lainsäädäntöä arvioineet toimielimet ovat päätyneet johtopäätöksiinsä siitä huolimatta, että arviointimenettelyissä Suomi on kuvannut lainsäädännöllisen tilanteensa perusteellisesti ja katsonut rangaistussäännöstensä vastaavan kansainvälisiä velvoitteita. FATF on päätenyt arvioonsa, vaikka tulkinnanvaraisena voidaan pitää sitä, mihin toimintaryhmän terrorismin rahoittamisrikosta koskeva suositus 5 velvoittaa, kun otetaan lisäksi huomioon suosituksen sisältöön vaikuttavat ”terroristin” ja ”terroriteon” (terrorist act) määritelmät. On joka tapauksessa aihetta olettaa, että uusia asiaan vaikuttavia perusteita ei ole seuraavilla arviointikierroksilla esitettäviksi. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2462 (2019) edellyttää FATF:n suositusten täytäntönpäytäntöä.

Suomen kannalta vertailuvaltioina tärkeiden ja FATF:n jäsenenä olevien Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Saksan lainsäädännöistä ilmenee, että niissä on rangaistavaa myös tietyllä tavalla toimivan henkilön eli tässä tapauksessa terroristiksi katsottavan henkilön rahoittaminen. Samansuuntaisia tietoja on myös toisten valtioiden lainsäädännöistä. Säännöksissä on jonkin verran vaihtelua sen suhteen, miten rahoitettavan henkilön rahoitettavaa toimintaa sekä hänen tarkoitustaan tai tietoisuuttaan kuvataan.

Joka tapauksessa esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa terrorismin rahoittamista koskevat rangaistus-säännökset kattavat terrorismirikoksen, terroristin ja terroristiryhmän rahoittamisen. Tätä voidaan pitää perusteltuna lähtökohtana myös Suomen rangaistussäännöksiä kehitettäessä.

Kysymys ei ole pelkästään kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanosta vaan myös siitä, että terrorismin rahoittamista koskevat säännökset ovat riittävän kattavia yksin terroristisessa tarkoituksessa toimivien henkilöiden kohdalla, kun otetaan huomioon säännösten tavoitteena oleva henkeen, terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvien vakavien rikosten torjuminen. Rikoslainsäädännön käytölle asetettujen yleisten edellytysten (esimerkiksi LaVL 9/2004 vp ja LaVM 15/2005 vp) ja kriminalisointiperiaatteiden mukaisesti kysymys on rikoslainsäädännöltä edellytettävästä hyväksyttävästä perusteesta ja painavasta yhteiskunnallisesta tarpeesta sekä tärkeiksi katsottavien intressien suojaamisesta.

Yksittäisen terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen tarpeen osalta on aihetta lisäksi kiinnittää huomiota samoihin näkökohtiin, joihin kiinnitettiin huomiota, kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi (HE 18/2014 vp, s. 32). Niihin perustuen ja yksittäiseen terroristiin sovellettuna on aihetta korostaa sitä, että kun varat toimitetaan yksittäiselle terroristille, varojen päättymistä hyväksyttävään käyttöön ei voida enää tehokkaasti kontrolloida. Vaikka tarkoituksena ei olisi terrorismirikosten rahoittaminen, varat voivat silti päätyä tällaiseenkin käyttöön. Vaikka kyseiset yksittäisen terroristin käyttöön saatetut varat menisivät hyväksyttävään tarkoitukseen, tämä voi puolestaan vapauttaa yksittäisen terroristin käyttämään muita varoja terrorismirikosten tekemiseen.

Terrorismin rahoittamista koskeviin säännöksiin on tehtävä yksittäisen terroristin (jäljempänä pelkästään ”terroristi”) rahoittamista koskevat muutokset ja täydennykset. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla on huolehdittava siitä, että rangaistussäännökset ovat täsmällisiä ja selkeitä.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2462 (2019) 3 ponsikappaleessa korostetaan päätöslauselman 1373 (2001) 1 ponsikappaleen d kohtaa. Viimeksi mainitussa ponsikappaleessa varsinainen kriminalisointivelvoite on kuitenkin jo b kohdassa, joka velvoittaa terrorismin rahoittamista koskevan yleissopimuksen sanamuotoa käyttäen säätämään rangaistavaksi terroritekojen (terrorist acts) rahoittamisen. Kohta d varojenluovutuskieltoineen liittyy terroristivarojen jäädyttämiseen, mutta ei sanamuotonsa perusteella aseta siltä osin kriminalisointivelvoitetta. Tämä johtopäätös on tehtävissä myös varojen jäädyttämislain esitöistä (HE 61/2012 vp, erityisesti s. 3/II, 4/I ja 10/II). Toisaalta päätöslauselman 2462 (2019) 3 ponsikappaleessa viitataan rikolliseksi katsottaviin tekoihin (värväys, koulutus ja matkustaminen) sekä FATF:n suosituksen 5 mukaisesti varojen saattamiseen käytettäväksi ilman yhteyttä tiettyyn terroritekoon (even in the absence of a link to a specific terrorist act). Terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten tarkastelun kannalta vielä merkityksellisempi on päätöslauselman 4 ponsikappale, jonka perusteella FATF:n suositukset ja näin ollen myös terrorismin rahoittamisrikosta koskeva suositus 5 on pantava täytäntöön. Viimeistään sitä kautta päätöslauselman velvoitteet palautuvat FATF:n Suomea koskeviin arvioihin.

Terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten ulottuvuutta arvioitaessa Suomi on kiinnittänyt huomiota myös jäädyttämislain mukaista varojen luovuttamiskieltoa koskeviin rikoslain 46 luvun 1–3 §:n rangaistussäännöksiin. Niiden ei ole kuitenkaan arviointimenettelyissä todettu täyttävän terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen vajetta, mihin onkin löydettävissä perusteita. Kansainvälisten velvoitteiden ja erityisesti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) 1 ponsikappaleen näkökulmasta terrorismin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen ja terroristivarojen jäädyttämisen velvoitteet eriytyvät toisistaan. Päätöslauselma ei velvoita säätämään rangaistavaksi jäädyttämiseen liittyvän varojenluovutuskiellon vastaisia toimenpiteitä. Päätöslauselman kansallisessa täytäntöönpanossa luovutuskiellon rikkominen on aikaisemmin todetun mukaisesti säädetty

rangaistavaksi lähinnä johdonmukaisuussyistä eikä sen vuoksi, että sitä kautta täydennettäisiin terrorismin rahoitusta koskevia rangaistussäännöksiä.

Kansainvälisten arviointielinten huomioihin ovat oletettavasti vaikuttaneet myös varojen jäädyttämislaista aiheutuvat rangaistavuuden rajaukset. Mainitun lain mukaisen luovutuskiellon rikkomisen rangaistavuus edellyttää sitä, että varat on luovutettu henkilölle, jonka varat on jäädytetty. Varojen luovutuskielto koskee vain varojen luovuttamista toisin kuin kansainväliset terrorismin rahoittamista koskevat kriminalisointivelvoitteet sekä rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 a §, joiden mukaan rangaistavaa tulee olla myös varojen kerääminen. Lisäksi luovutuskielto ei koske varojen luovuttamista jäädyttämisspäätöksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai kulutukseen. Tässä yhteydessä ei ole tarpeellista eikä myöskään tarkoituksenmukaista ryhtyä sellaiseen varojen jäädyttämislain laajempaan arviointiin, mitä mainittujen rajausten huomioon ottaminen edellyttäisi. Useat seikat puhuvatkin sen puolesta, että tässä yhteydessä tarkastelun kohteeksi otetaan nimenomaan rikoslain 34 a luvun koskevat säännökset.

Terroristiryhmän rahoittaminen

Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa koskeva kysymys eroaa yksittäisen terroristin rahoittamista koskevasta siinä, että terroristiryhmän rahoittamisesta ei ole maaraportissa FATF:n Suomea koskevaa suositusta, vaan rangaistusasteikkoa koskeva näkemys on esitetty terrorismin rahoittamista koskevan suosituksen 5 teknistä vastaavuutta koskevassa useita osatekijöitä kattavassa arvioissa. Huomioon on kuitenkin lisäksi otettava se, että terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikon on nostanut FATF:n lisäksi esiin CTED.

FATF:n ja CTED:n maavierailujen aikana ja vierailuista laadittuja raportteja valmisteltaessa Suomi kiinnitti terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikon osalta huomiota siihen, että mainitun rikoksen ja terrorismin rahoittamisen enimmäisrangaistusten ero (kolme vuotta vankeutta ja kahdeksan vuotta vankeutta) perustuu siihen, että nämä rikokset eivät ole vakavuudeltaan samalla tasolla. Terrorismin rahoittamisessa on terroristiryhmän rahoittamista suoremmin kysymys ennalta nähtävissä olevan rikollisen toiminnan rahoittamisesta. Suomen esiin tuoman mukaan terroristiryhmän rahoittaminen on rangaistavaa sellaisenaan ilman yhteyttä terrorismirikokseen. Kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi, vertailua suoritettiin muiden terrorismirikosten rangaistusasteikoihin. Suomen mukaan rangaistusjärjestelmän on oltava kokonaisuudessaan johdonmukainen. Kansainväliset velvoitteet eivät edellytä tiettyä rangaistusasteikkoa. Suomalaiset rangaistusasteikot on määritelty niin, että rikollisuustason on ollut mahdollista pysyä matalana. Näistä Suomen esittämistä näkökohdista huolimatta FATF ja CTED päätyivät arvioihinsa, joiden mukaan terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikko ei ole asianmukainen.

Myöskään terroristiryhmän rahoittamisen enimmäisrangaistuksen ja rangaistusasteikon osalta kysymys ei ole pelkästään vastaamisesta kansainvälisten toimielinten arvioihin. On huolehdittava siitä, että rangaistusasteikko vastaa rikoksen yleistä rangaistusarvoa ja on oikeassa suhteessa vastaavien rikosten rangaistusasteikkojen kanssa. Terrorismin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen eivät yleisesti ottaen poikkea olennaisesti rangaistusarvoiltaan toisistaan erityisesti sen vuoksi, että konkreettisissa tapauksissa molempien rahoittamisrikosten suhde terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen voi olla etäinen. Kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi, valittua rangaistusasteikkoa (sakko-kolme vuotta vankeutta) perusteltiin hallituksen esityksessä hyvin lyhyesti vertaamalla kahden muun terrorismirikoksen rangaistusasteikoihin, ei kuitenkaan esimerkiksi terrorismin rahoittamisen rangaistusasteikkoon (sakko-kahdeksan vuotta vankeutta).

Rangaistusasteikkoja koskevan tarkastelun ja sitä koskevien tarvittavien muutosten lisäksi on tarpeen varmistaa, että terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistö on yhdenmukainen muiden terrorismin rahoittamista koskevien tunnusmerkistöjen kanssa ja sisältää kaikki jo YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklasta johdettavat rahoittamisrikoksen osatekijät.

Terrorismirikoksen rahoittaminen

FATF:n Suomelle antaman toimenpidesuosituksen perusteella kysymys on rangaistussäännösten täydentämistarpeen lisäksi myös siitä, ovatko rikoslain 34 a luvun 5 § ja erityisesti sen 2 momentti riittävän selviä soveltamisalaltaan. Tarkastelutarve ei seuraa pelkästään toimenpidesuosituksesta, vaan rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta, joka edellyttää rangaistussäännöksiltä täsmällisyyttä. Laillisuusperiaatteen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 29/2001 vp, s. 3/II ja PeVL 26/2002 vp, s. 2/I).

FATF:n suorittaman maa-arvioinnin yhteydessä tulkinnanvaraiseksi osoittautui jossakin määrin se, onko rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaan terrorismin rahoittamisena rangaistavaa se, että rahoittajalla on pykälän edellyttämä tarkoitus tai tietoisuus, mutta se ei kohdistu tietyn nimisen pykälän 1 tai 2 momentissa mainitun rikoksen rahoittamiseen. Voi esiintyä tilanteita, joissa rahoittajalla on rahoitushetkellä tietoa, jonka mukaan varat tullaan käyttämään rangaistavaksi säädettyyn terroristiseen toimintaan eli jonkin pykälän 2 momentissa mainitun terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä edistävän terrorismirikoksen (esimerkiksi värväminen tai koulutuksen antaminen) tekemiseen, mutta varojen luovuttamishetkellä ei ole vielä tarkkaan ottaen tiedossa, minkä nimikkeisen terrorismirikoksen tekemiseen varat on tarkoitus käyttää tai tullaan käyttämään.

Todettuun kysymykseen ei löydy yksiselitteistä vastausta rikoslain 34 a luvun 5 §:n sanamuodosta tai perusteluista. Perusteltua on kuitenkin tulkita säännöksiä niin, että rahoittajan tarkoituksen tai tietoisuuden tulee kohdistua tietyn nimisen mainitun pykälän 1 tai 2 momentin mukaisen rikoksen rahoittamiseen. Tähän viittaavat jo säännöksen perustelutkin (HE 18/2014 vp, s. 29/II), joiden mukaan subjektiivisen tunnusmerkin mukaisen tarkoituksen tai tietoisuuden kohteena olevan rahoitettavan terrorismirikoksen ei tarvitse olla yksityiskohtaisesti yksilöity esimerkiksi tekoajan tai -paikan suhteen. Tältä osin yksityiskohtaisen yksilöinnin ulkopuolelle ei ole rajattu sitä, mistä rahoitettavasta rikoksesta on ylipäänsä kysymys. Toisessa rahoituksen kohdentamiseen viittaavassa perustelulausumassa (s. 30/I) todetaan, että jos henkilö on eri teoilla rahoittanut useaa erillistä luvun 1 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehtyä rikosta, voi kyse olla useasta rahoittamisrikoksesta. Nämä perustelulausumat tukevat johtopäätöstä, jonka mukaan rahoittamisvaiheessa rahoittajan näkökulmasta täytyy olla kysymys tietyn terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Myös yleisemmät näkökohdat tukevat sitä, että rahoittajan tarkoituksen tai tietoisuuden tulee kohdistua tietyn nimisen terrorismirikoksen rahoittamiseen. Sikäli kuin kysymys on yleisemmin terroristisen toiminnan rahoittamisesta, sovellettavaksi tulee tässä esityksessä ehdotettava terroristin rahoittamista koskeva pykälä tai terroristiryhmän rahoittamista koskeva pykälä. Rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta voidaan katsoa seuraavan vaatimuksen myös siitä, että saman tyyppisiä tekoja sääntelevien rangaistussäännösten rajojen tulee olla selviä.

Laillisuusperiaatteesta seuraa myös, että säännöksen soveltamisalan kannalta merkittävä rahoitettavan rikoksen yksilöintiä koskeva tarkennus on aihetta tehdä rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 ja 2 momenttiin. Säännösten sanamuoto on tulkinnanvarainen tavalla, johon ei ole asianmukaista vastata vain hal-

lituksen esityksen perusteluissa, vaikka perusteluilla onkin vahva asema oikeuslähteenä. Soveltamisalan kannalta merkittävät, vain perusteluissa esitetyt rajaukset voivat myös jäädä säännöksiä sovelta-vilta huomaamatta.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n tarkkarajaisuuteen liittyy myös eräitä muita niin ikään FATF:n suorittaman maa-arvioinnin yhteydessä esiin nousseita kysymyksiä. Ensimmäinen niistä koskee sitä, tarvitseeko pykälää täydentää niin, että nimenomaisesti todetaan se nyt vain hallituksen esityksen perusteluissa todettu seikka, että rahoitettavan rikoksen ei tarvitse olla yksityiskohtaisesti yksilöity esimerkiksi te-koajan tai -paikan suhteen.

Rikoksen yksilöinnin yksityiskohtaisuutta koskeva perustelulausuma on sinällään rikoslain 34 a lu-vun 5 §:n soveltamisalan kannalta tärkeä. Toisaalta tilanne on kuitenkin sama muidenkin luvun 2, 4, 4 a–4 c, 5 b ja 5 c §:ssä rangaistaviksi säädettyjen terrorismirikosten osalta. Noillekin rikoksille on tyypillistä, että niillä edistetään toisen terrorismirikoksen eli yleensä terroristisessa tarkoituksessa teh-dyn rikoksen tekemistä ja että edistettävän rikoksen ei tarvitse olla yksityiskohtiltaan yksilöity. Ri-koslain 34 a luvun 5 §:n perusteluissa todettua vastaavasti terrorismirikoksen tekemistä varten tapah-tuvan matkustamisen edistämistä koskevan rikoslain 34 a luvun 5 c §:n perusteluissa todetaan, että edistettävän matkustamisrikoksen ei tarvitse olla yksilöity esimerkiksi matkustamisen ajankohdan, matkustajan tai matkustamiskohteessa tehtävän terrorismirikoksen yksityiskohtien suhteen (HE 30/2018 vp, s. 106). Johdonmukaista ja lainsäädäntöä selventävää ei ole, että edistettävän rikoksen yksilöintitarkkuutta koskeva täsmennys tehtäisiin vain yhtä terrorismirikosta koskevaan pykälään. Toisaalta yleistä muitakin terrorismirikoksia koskevaa täsmennystä ei ole tarvetta sisällyttää rikoslain 34 a lukuun, kun otetaan huomioon se, minkä tyyppisiä soveltamisalan täsmennyksiä yleensä esite-tään rikoslain säännösten ja myös rikoslain 34 a luvun säännösten perusteluissa. Tiedossa ei myös-kään ole, että käytännössä olisi ilmennyt tähän kysymykseen liittyviä tulkintaongelmia.

Kansainvälisten toimielinten suorittamien arviointien yhteydessä esiin nousseet muut rikoslain 34 a luvun 5 §:n mahdolliset täsmentämistarpeet koskevat sitä, onko rangaistussäännöksessä tarpeen to-deta, että rangaistava terrorismin rahoittaminen voi kohdistua niin yksin kuin ryhmässä tehtäviin ri-koksiin ja että terrorismin rahoittamisen rangaistavuus ei edellytä varojen käyttämistä sen tarkoituk-sen tai tietoisuuden mukaisesti, joka rahoittajalla on, tai varojen käyttämistä ylipäänsä mihinkään tarkoitukseen. Näiltä osin sääntelyä voidaan pitää riittävän selkeänä. Rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä viitataan rikoksiin, joita selvästi voivat tehdä niin yksittäiset kuin yhdessä toimivat henkilöt. Pykälän sanamuodon mukaan annettuja tai kerättyjä varoja ei tarvitse tosiasiallisesti käyttää johonkin tarkoi-tukseen. Vastaavantyyppisiä täsmennyksiä ei ole kansainvälisen vertailun kannalta muissakaan mer-kityksellisissä valtioissa. Näiden kysymysten osalta hallituksen esityksen perustelulausumia voidaan pitää riittävinä.

Nykyisin rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään YK:n kansainvälisen terrorismin rahoi-tuksen vastaisen yleissopimuksen velvoitteiden mukaisesti rangaistavaksi eräiden rikosten rahoitta-minen ilman nimenomaisesti terroristisen tarkoituksen edellyttämistä. Pykälän 2 momentissa sääde-tään terrorismin rahoittamisena rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen. Johdonmu-kaisuussyistä on aiheellista muuttaa momenttien järjestystä, mikä voidaan toteuttaa tässä yhteydessä.

3. Tavoitteet

Esityksen lainsäädäntöehdotuksilla Suomen lainsäädäntö saatetaan vastaamaan FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskevaa suositusta 5 ja sen täytäntöönpanoon liittyvää YK:n turvallisuusneuvos-ton terrorismin rahoituksen vastaista päätöslauselmaa 2462 (2019). Samalla toteutetaan CTED:n suo-situs terrorismin rahoittamista koskevan lainsäädännön selventämisestä.

Kattavilla terrorismin rahoittamista koskevilla rangaistussäännöksillä estetään ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavien rikosten tekemistä. Esityksessä ehdotettujen lainsäädäntömuutosten tarkoituksena on myös huolehtia siitä, että rangaistussäännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia ja että rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Rikoslainsäädäntöä koskevat ehdotukset

Terroristin rahoittaminen

FATF:n käsitelmäritelmien mukaan ”terroristi” on henkilö, joka tekee tai yrittää tehdä terroritekoja, osallistuu terroritekojen tekemiseen rikoskumppanina, järjestää tai ohjaa (englanniksi ”organises or directs”) toisia tekemään terroritekoja taikka myötävaikuttaa (englanniksi ”contributes”) terroritekojen tekemiseen yhteisessä tarkoituksessa toimivan ryhmän toimesta. FATF:n ”terroriteon” (terrorist act) määritelmän piiriin kuuluvat teot ovat sellaisia, jotka ovat Suomessa rangaistavia rikoslain 34 a luvun 1 ja 1 a §:n mukaisina terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä rikoksina ja terroristisessa tarkoituksessa tehtynä radiologista asetta koskevana rikoksena. Seuraavassa käytetään selvyuden vuoksi kahdesta viimeksi mainitusta rikosnimikkeestä vain ensiksi mainittua.

Selvänä voidaan pitää sitä, mitä FATF:n terroristin käsitelmäritelmässä tarkoittaa terroritekojen tekeminen tai niihin rikoskumppanina osallistuminen. Rikoskumppanuudesta säädetään rikoslain 5 luvun 3 §:ssä. Sen sijaan avoimempaa ja FATF:n jäsenvaltioiden harkintaan jäävää on se, mitä ”järjestää”, ”ohjaa” ja ”myötävaikuttaa” tässä yhteydessä tarkoittavat. Tämän harkintavallan puitteissa voidaan katsoa, että järjestäminen ja ohjaaminen toteutuvat rikoslain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettuna yllytyksenä tai 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna avunantona terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen taikka rikoslain 34 a luvun 3 §:ssä rangaistavaksi säädettyinä terroristiryhmän johtamisena. Viitatuista säännöksistä ensimmäisen mukaan yllytyksestä tuomitaan tekijän tapaan henkilö, joka tahallaan tai vuttua toisen tahalliseen rikokseen tai sen rangaistavaan yritykseen. Avunannosta puolestaan tuomitaan se, joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä. Terroristiryhmän johtamiseen syyllistyy se, joka johtaa terroristiryhmää, jonka toiminnassa on tehty terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos.

Rikoslain 5 luvun 4 §:ssä tarkoitettu välillinen tekeminen on käytännössä harvinainen rikoksen toteuttamistapa, mutta ei kuitenkaan tässä yhteydessä merkityksetön. Mainitun säännöksen mukaan tekijänä tuomitaan se, joka on tehnyt tahallisen rikoksen käyttäen välikappaleena toista, jota ei voida rangaista siitä rikoksesta syyntakeettomuuden tai tahallisuuden puuttumisen vuoksi taikka muusta rikosoikeudellisen vastuun edellytyksiin liittyvästä syystä. Myös näissä tilanteissa voidaan katsoa olevan kysymys FATF:n terroristin käsitelmäritelmässä tarkoitettua ”järjestämisestä” tai ”ohjaamisesta”.

Myötävaikuttaminen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemiseen ryhmän toimesta voidaan katsoa rikoslain 34 a luvun 4 §:ssä rangaistavaksi säädettyksi terroristiryhmän toiminnan edistämiseksi. Mainitun pykälän mukaan rangaistaan sitä, joka edistääkseen terroristiryhmän luvun 1, 1 a tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa tai tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä tekee jonkin pykälän 1 momentin kohdissa kuvatun teon. Niitä ovat esimerkiksi terroristiryhmän varustaminen räjähteillä taikka toimitilojen tai kulkuvälineiden hankkiminen sellaiselle ryhmälle. Vaikka

rikoslain 34 a luvussa säädetään rangaistaviksi useita muitakin terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä edistäviä rikoksia, nimenomaan mainittu rikos on ryhmän toiminnan edistämiseen liittyvä rikos. Terroristiryhmän toiminnan edistämisen rangaistavuus ei edellytä, että terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos tehdään.

Ensinnäkin uuden terroristin rahoittamista koskevan rangaistusäännöksen tulee kattaa tilanteet, joissa rahoitettava henkilö toimii tehdäkseen rikoslain 34 a luvun 1 tai 1 a § tarkoitetun rikoksen. Tässä yhteydessä ei ole tarpeen erikseen ottaa huomioon näiden rikosten yrityksiä, koska kukaan ei toimi tehdäkseen ainoastaan rikoksen yritystä. Henkilön toimiminen terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseksi kattaa myös yritykseen päätyneen teon, jos hänen toimintansa niin pitkälle etenee. FATF:n terroristin käsitelmäritelmässä mainittujen rikoskumppanuuden sekä järjestämisen ja ohjaamisen vuoksi rangaistussäännöksen tulee kattaa myös rikoslain 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettu osallisuus. Sinällään rikoskumppanuuden ja välillisen tekemisen kuulumista rangaistavuuden piiriin voidaan pitää jossakin määrin itsestään selvänä jo tekijäntoimen rangaistavuuden vuoksi, mutta selvyyden ja sääntelyn kansainvälisen taustan vuoksi on aihetta ottaa myös rikoslain 5 luvun 3 ja 4 § viittauksen piiriin.

Vaikka edellä todetun mukaisesti FATF:n terroristin määritelmän kannalta merkitystä on rikoslain 34 a luvun 3 ja 4 §:ssä rangaistaviksi säädettyillä terroristiryhmän johtamisella ja terroristiryhmän toiminnan edistämällä, terroristin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen ei tarvitse kattaa niihin liittyviä rahoittamistekoja. Rikoslain 34 a luvun 5 a §:n mukainen terroristiryhmän rahoittaminen kattaa varojen antamisen tai keräämisen terroristiryhmälle, joka 6 §:n 2 momentissa olevan määritelmän mukaisesti toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Ryhmän johtajalle annetut tai kerätyt varat voidaan katsoa samalla ryhmälle annetuiksi tai kerätyiksi. Jos varat annetaan tai kerätään henkilölle, joka rikoslain 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla toimii terroristiryhmän toiminnan edistämiseksi, varojen antaja tai kerääjä syyllistyy mainitun terrorismirikoksen rahoittamiseen. Rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta seuraa, että myös rangaistussäännösten rajojen tulee olla riittävän selviä. Tämän tavoitteen saavuttamista ja rangaistussäännösten soveltamista ei olisi omiaan edistämään se, että rikoslain 34 a luvussa olisi päällekkäisiä terrorismin rahoittamiseen liittyviä rangaistussäännöksiä.

Terrorismirikosten ja myös terrorismin rahoittamisen kohdalla etäisyys kaiken rikollisen toiminnan taustalla olevaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen voi olla hyvinkin etäinen. Terrorismirikoksille on lisäksi ominaista, että niistä voidaan rangaistusasteikkojensa perusteella tuomita ankaria rangaistuksia. Näiden seikkojen vuoksi on erityistä syytä huolehtia rikosoikeudellisen järjestelmän toimimisesta niin, että kukaan ei päädy liian kevyin perustein rikoksesta epäillyn tai syytetyn asemaan. Tähän tavoitteeseen pääsemistä on omiaan edesauttamaan se, että rangaistussäännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia. Näiden näkökohtien voi katsoa korostuvan tilanteessa, jossa rangaistussäännös rakentuu sen varaan, että jotakin henkilöä pidetään ”terroristina”. Vaatimus rangaistussäännöksen tarkkarajaisuudesta korostuu myös sen vuoksi, että kysymys olisi Suomen rikosoikeudelle pääosin vieraasta tekijärikosoikeudesta.

Koska terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten eräänä keskeisenä tarkoituksena on estää terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä, merkitystä on lainsäädännöllisillä ratkaisuilla, jotka liittyvät rikoksen estämisessä käytettäviin toimivaltuuksiin. Tällöin merkityksellisiä ovat erityisesti poliisilain (872/2011) 5 luvun salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat säännökset. Luvun 1 §:n 2 momentin mukaan rikoksen estämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää rikos, sen yritys tai valmistelu, kun henkilön toiminnasta tehtyjen havaintojen tai muuten siitä saatujen tietojen vuoksi voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän rikokseen. Useille luvun

toimivaltuuksille on ominaista, että niitä voidaan käyttää, kun henkilön lausumien, uhkausten tai käytäytymisen perusteella hänen voidaan perustellusti olettaa syyllistyneen tiettyyn rikokseen. Rahoitettavan henkilön lausumilla tai uhkauksilla voi myös tässä yhteydessä olla merkitystä, koska terroristiseen toimintaan liittyy esimerkiksi uhkausten esittäminen tai vastuun ottaminen jo tehdyistä terroristi-iskuista. Henkilön toiminnasta saadut merkitykselliset tiedot eivät myöskään rajoitu hänen esittämiinsä lausumiin tai uhkauksiin. Tarkkarajaisen ja ennustettavasti sovellettavan rangaistussäännöksen säätämiseksi näitä seikkoja on aiheellista korostaa säännöksessä. YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklasta seuraa se, että varoja antavalla tai kerääväällä henkilöllä täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus varojen käytön suhteen eli tässä tapauksessa sen suhteen, että niitä käytetään tietyllä tavalla terrorismirikoksiin kytköksissä oleva henkilö.

Todetun perusteella rikoslain 34 a lukuun ehdotetaan lisättäväksi rangaistussäännös, jonka mukaan terroristin rahoittamisesta rangaistaan sitä, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoitukseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Uuden pykälän sijaintipaikka voisi olla rikoslain 34 a luvussa muutettu 5 a §, minkä vuoksi terroristiryhmän rahoittamista, matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämistä koskevat säännökset siirrettäisiin niin, että ne jatkossa olisivat 5 b, 5 c ja 5 d §:ssä.

Rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 a §:n mukaan terrorismin rahoittamisen ja terroristiryhmän rahoittamisen yritykset ovat rangaistavia. YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklan 4 kappale ja FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskeva suositus 5 sen selityksessä esitetty huomioon edellyttävät terrorismin rahoittamisen yrityksen säätämistä rangaistavaksi. Rikoslain yleisten oppien uudistamisen yhteydessä todetun (HE 44/2002 vp, s. 132/I) mukaan yrityksen rangaistavuus on sitä perustellumpaa, mitä vakavamman oikeudenloukkauksesta on kyse. Lisäksi tuolloin todettiin, että mitä useampaan objektiivisesti havainnoitavaan osatekoon oikeushyvän loukkaamiseen tai vaarantamiseen tähtäävä tekojen sarja on paloitetavissa, sitä helpommin lainsäätäjät voi liittää rikokseen yritysvastuun. Jäljempänä teon rangaistusasteikosta todettu huomioon ottaen nämä seikat pätevät myös terroristin rahoittamiseen.

Yrityskynnystä on käsitelty, kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi (HE 18/2014 vp, s. 33/I). Tuolloin perusteluissa esitettyä tähän tapaukseen soveltaen on todettavissa, että rikoksen yrityksestä terrorismin rahoittamisrikoksen yhteydessä voi olla kysymys silloin, kun varojen antamista koskevan tekotavan osalta varat eivät ole vielä päätyneet terroristille. Keräämistä koskevan tekotavan osalta yritys voi olla käsillä, kun tekijä on ryhtynyt keräämistoimiin aikomuksin, että varat toimitetaan terroristille. Mainitut kansainvälisiin velvoitteisiin, yrityksen rangaistavaksi säätämisen yleisiin edellytyksiin ja terrorismin rahoittamisrikosten ominaispiirteisiin liittyvät seikat puhuvat sen puolesta, että myös terroristin rahoittamisen yritys säädetään rangaistavaksi.

Terroristin rahoittamisen rangaistusasteikon määrittäminen liittyy siihen, minkälaisia muutoksia on tehtävä terroristiryhmän rahoittamista koskevaan rangaistusasteikkoon. Samoin on yhdessä arvioitava terrorismin rahoittamiseen liittyvien rangaistussäännösten suhdetta toisiinsa ja varojen luovuttamiskiellon rikkomista koskeviin rangaistussäännöksiin.

Terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistö

Rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 1 momentin mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta tuomitaan rangaistukseen se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä.

Kuten edellä jo todettiin terroristin rahoittamisen yhteydessä, jo YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklasta seuraa se, että rahoittajalla täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus varojen käytön suhteen. Rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaan rangaistavaa on se, että tekijä suoraan tai välillisesti kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin pykälän 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta. Tässä esityksessä ehdotetaan terroristin rahoittamisena sen säätämistä rangaistavaksi, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen tiettyjä terrorismirikoksia tai osallistuu niiden tekemiseen.

Jossakin määrin epäselväksi on jäänyt, miksi terroristiryhmän rangaistavaksi säätämisen yhteydessä on omaksuttu lainsäädäntöratkaisu, jonka mukaan rangaistaan ryhmän luonteesta tietoista rahoittajaa. Tässä yhteydessä terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistöä ehdotetaan muutettavaksi niin, että se vastaa jo yleissopimuksesta johdettavaa vaatimusta rahoittajan tietystä tarkoituksesta tai tietoisuudesta, on yhdenmukainen muiden terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten kanssa sekä on muutenkin kattava ja tarkkarajainen. Muutetun säännöksen mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta tuomittaisiin se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää. Säännöksen muuttamisella ei tavoitella rangaistavan käyttäytymisen alan muuttamista eikä muuttamisesta voida katsoa sellaista seurausta aiheutuvan. On katsottavissa, että rikoslain 34 a luvun 5 a § erilaisesta sanamuodostaan huolimatta jo nyt kattaa ne tilanteet, joissa rahoittajalla on kyseinen tarkoitus tai tietoisuus. Jompikumpi niistä välttämättä liittyy tilanteisiin, joissa henkilö antaa tai kerää varoja terroristiryhmäksi tietämälleen ryhmälle.

Terroristiryhmän rahoittamisen ja terroristin rahoittamisen rangaistusasteikko sekä niitä koskevien säännösten suhde muihin rangaistussäännöksiin

Rangaistusasteikot

Rangaistusasteikkoja arvioitaessa ja uudesta rangaistusasteikosta säädettäessä huomioon on otettava kysymyksessä olevan rikoksen ajateltavissa olevien ilmenemismuotojen osoittama teon paheksuttavuus, vahingollisuus ja vaarallisuus sekä tekotyypin ilmentämä tekijän syyllisyys. Puhutaan rikoksen rangaistusarvosta. Rangaistusasteikon tulee olla riittävän laaja vakavuudeltaan eriasteisten tekojen kattamiseksi. Rangaistusjärjestelmän tulee kokonaisuudessaan täyttää suhteellisuuden vaatimukset (esimerkiksi PeVL 26/2014 vp, s. 2/II), mihin liittyen rangaistusasteikko tulee mahdollisuuksien mukaan suhteuttaa muiden vastaavien rikosten rangaistusasteikkoihin.

Suomessa käytetään yleisimmin seuraavia rangaistusasteikkoja:

- sakko
- sakko–kuusi kuukautta vankeutta
- sakko–yksi vuosi vankeutta
- sakko–kaksi vuotta vankeutta
- neljä kuukautta–neljä vuotta vankeutta
- yksi–kymmenen vuotta vankeutta

- kaksi–kymmenen vuotta vankeutta.

Vaikka näillä rikoslain kokonaisuudistuksen kautta vakiintuneilla rangaistusasteikoilla on keskeinen merkitys lainkäyttäjän ohjaamisessa niin, että oikeuskäytäntö muodostuu mahdollisimman yhtenäiseksi, niistä on myös mahdollisuus poiketa. Näin on tehtykin esimerkiksi juuri terrorismirikosten kohdalla erityisesti sen vuoksi, että kyseiset rikokset vahingollisuudeltaan ja vaarallisuudeltaan poikkeavat merkittävästi toisistaan ja koska sopivia vertailukohteita ei ole välttämättä löydettävissä muiden rikosten rangaistusasteikoista. Voidaan sanoa, että terrorismirikosten rangaistusasteikot muodostavat tietynlaisen kokonaisuuden, minkä vuoksi merkitystä on erityisesti vertailulla muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkoihin.

Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa ei yleensä ole yksityiskohtaisia terrorismirikosten rangaistusasteikkoja koskevia määräyksiä. Tämä koskee myös nyt kysymyksessä olevia velvoitteita. Yleisenä lähtökohtana niissä on, että rangaistusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Poikkeuksen muodostaa terrorismirikosdirektiivi, jonka 15 artiklan 3 kohta direktiiviä edeltäneen puitepäättöksen tavoin edellyttää, että terroristiryhmän johtamista ja terroristiryhmän toiminnan edistämistä varten on säädettävä vähintään tietyn mittaiset enimmäisrangaistukset.

Vertailumaiden joissakin tapauksissa Suomea ankarammista rangaistusasteikoista ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä siitä, mikä rangaistusasteikon pitäisi olla täällä. Rangaistusasteikot ovat rangaistusjärjestelmäsidoonaisia ja kansallisessa järjestelmässä muiden vastaavien rikosten rangaistusasteikkoihin suhteutettuja. Rangaistusasteikko ei myöskään kerro siitä, minkälaisia rangaistuksia sen puitteissa käytännössä määrätään. Rangaistustaso määräytyy rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten mukaan. Tyypillisissä tapauksissa Suomessa normaalirangaistusvyöhyke sijaitsee lähempänä rangaistusasteikon vähimmäisrangaistusta kuin enimmäisrangaistusta.

Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten osalta rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä säädetyt useat rangaistusasteikot poikkeavat paljonkin toisistaan rikokseen tavanomaisesti sovellettavaan rangaistusasteikkoon pohjautuen. Enimmäisrangaistus vaihtelee kolmen vuoden vankeusrangaistuksesta elinkautiseen vankeusrangaistukseen. Muuten luvun rikosten kohdalla käytetyt rangaistusasteikot ovat seuraavat:

- sakko–yksi vuosi vankeutta (terroristirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen)
- sakko–kaksi vuotta vankeutta (matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten)
- sakko–kolme vuotta vankeutta (terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen)
- neljä kuukautta–kuusi vuotta vankeutta (terroristiryhmän johtaminen eräissä tapauksissa)
- neljä kuukautta–kahdeksan vuotta vankeutta (terroristiryhmän toiminnan edistäminen, koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, värväys terrorismirikoksen tekemiseen ja terrorismin rahoittaminen)
- kaksi–kaksitoista vuotta vankeutta (terroristiryhmän johtaminen eräissä tapauksissa).

Terroristiryhmän rahoittamista rangaistavaksi säädettäessä todettiin (HE 18/2014 vp, s. 21/II), että sellaisen rahoittamisen osalta sopivia vertailukohtia tarjoavat rikoslain 34 a luvun 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu ja luvun 3 b §:ksi tuolloin ehdotettu kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, joissa rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään kolme

vuotta. Näiltä osin vertailu muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkoihin oli niukkaa, kun tarkastelun kohteena ei esimerkiksi ollut terroristiryhmän rahoittamista rikoksena muistuttava terrorismin rahoittaminen.

Kun arvioidaan terroristiryhmän rahoittamisen merkitystä terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä edistävänä tekona, kyseisen rahoittamisrikoksen ei voi yleisesti ottaen sanoa merkittävästi poikkeavan ankarammin rangaistavista terrorismirikoksista. Rikoslain 34 a luvun 6 §:n 2 momentissa olevan määritelmänsä mukaisesti terroristiryhmä toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Sellaisten rikosten tekemisen tarkoitus liittyy pääsääntöisesti myös muihin luvussa rangaistaviksi säädettyihin rikoksiin. Tapauskohtaisista olosuhteista riippuu, kuinka lähellä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä kulloinkin ollaan. Voidaan erityisesti kysyä sitä, poikkeavatko terrorismin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen yleisesti ottaen rangaistusarvoltaan merkittävästi toisistaan. Myös terrorismin rahoittamisessa eli tämän esityksen mukaisessa terrorismirikoksen rahoittamisessa yhteys terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen voi olla varsin etäinen silloin, kun rahoitetaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tai tehtyjen rikosten tekemistä edistäviä muita terrorismirikoksia. Lisäksi kummankaan rahoittamisrikoksen rangaistavuus ei edellytä, että varat tosiasiallisesti käytetään terrorismirikoksen tekemiseen tai mihinkään muuhunkaan tarkoitukseen.

Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikon tulee olla riittävän laaja, koska ne terrorismirikokset, joiden tekemiseksi terroristiryhmä toimii, voivat olla vakavuustasoltaan hyvinkin erilaisia. Rikoslain 34 a luvun 1 ja 1 a §:ssä rangaistaviksi säädettyjen rikosten rangaistusasteikot vaihtelevat merkittävästi.

Tässä esityksessä rangaistavaksi säädetäväksi ehdotettava terroristin rahoittaminen olennaisilta osin vastaa rangaistusarvoltaan terroristiryhmän rahoittamista. Ryhmän rahoittamista vähemmän vaarallista ei lähtökohtaisesti ole terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemiseksi toimivan yksittäisen henkilön rahoittaminen. Yksittäisen henkilönkin toimet voivat toteutuessaan aiheuttaa mitattavia henkilö- ja muita vahinkoja ja voivat kohdistua vakavuustasoltaan erilaisten terrorismirikosten tekemiseen. Viimeksi mainittu edellyttää rangaistusasteikolta laajuutta. Terroristin rahoittamisessa ei olisi sen enempää kuin terroristiryhmän rahoittamisessakaan kysymys terrorismirikoksen rahoittamisesta. Yksittäisessä tapauksessa terroristin rahoittaminen voi kuitenkin käytännössä olla terroristiryhmän rahoittamisen tavoin lähempänä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen rahoittamista kuin terrorismirikoksen rahoittaminen, jos rahoitettavalla terroristilla tai terroristiryhmällä on kyky ja valmiudet heti tehdä terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos. Terrorismirikoksen rahoittamista on esimerkiksi se, että rahoitetaan rikoslain 34 a luvun 4 b §:ssä tarkoitettua kouluttautumista, jonka tarkoituksena on tehdä luvun 2 §:ssä tarkoitettu valmistelu, jonka tarkoituksessa on tehdä luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos. Näin ollen ei voida yleistäen sanoa, että terrorismirikoksen rahoittaminen olisi aina lähempänä terroristisessa tarkoituksessa tehtyä rikosta ja että terroristin rahoittaminen tai terroristiryhmän rahoittaminen olisi terrorismirikoksen rahoittamiseen verrattuna säännönmukaisesti vähemmän vaarallista, vaan tapauskohtaiset olosuhteet ratkaisevat.

Terrorismirikoksen rahoittaminen, terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen ovat valmisteluluonteisia terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä edistäviä rikoksia. Valmisteluluonteisille rikoksille on rikoslain 34 a luvussa säädetty merkittävästikin matalampia enimmäisrangaistuksia kuin terrorismin rahoittamiselle säädetty kahdeksan vuoden enimmäisvankeusrangaistus. Esimerkiksi luvun 2 §:n mukaan terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta ja kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemiseen tuomitaan sakkoa tai enintään kolme vuotta

vankeutta asteikon ollessa siis sama kuin nykyisin on terroristiryhmän rahoittamisella. Sakon tuomitsemismahdollisuuteen ja lievään enimmäisrangaistukseen on kiinnitetty huomiota tämän esityksen taustalla olevissa kansainvälisten elinten arvioissa.

Vankeusrangaistuksen säätäminen terroristin rahoittamisen ja terroristiryhmän rahoittamisen vähimmäisrangaistukseksi terrorismirikoksen rahoittamisen tavoin tarkoittaisi sitä, että rikoksesta ei voitaisi enää rangaistusasteikon mukaan tuomita sakkoa. Tämä saattaisi yksittäistapauksissa koskea myös annetun tai kerätyn rahamäärän perusteella vähäisiä rahoittamistekoja. Mainittu seikka koskee kuitenkin myös jo rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä nykyisin rangaistavaksi säädettyä terrorismin rahoittamista, mikä on otettu huomioon kyseisen pykälän perusteluissa sitä säädettäessä ja sitä muutettaessa (esimerkiksi HE 43/2002 vp, s. 29/I, HE 188/2002 vp, s. 57/I sekä HE 18/2014 vp, s. 30 ja 31/I). Perusteluissa tuodaan rangaistuksen määräämiseen liittyen esiin se, että rikoslain 6 luku mahdollistaa rangaistusasteikon minimin alittavan vankeusrangaistuksen tuomitsemisen, sakon tuomitsemisen silloinkin, kun se ei ole rangaistusasteikon mukaan mahdollista, ja jopa rangaistuksen tuomitsematta jättämisen. Nämä rangaistuksen määräämisratkaisut tulevat sinällään kysymykseen vain poikkeustapauksissa. Samalla on kuitenkin myös aiheutta todeta, että varojen antaminen tai kerääminen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tekeväälle terroristille tai terroristiryhmälle on lähtökohtaisesti paheksuttava ja vakava rikos.

Mitä tulee enimmäisrangaistukseen, Suomessa yleisesti käytössä olevien rangaistusasteikkojen ja myös terrorismirikosten asteikkoina käytettyjen rangaistusasteikkojen perusteella enimmäisrangaistus terroristin rahoittamisesta ja terroristiryhmän rahoittamisesta voisi olla joko neljä vuotta tai kuusi vuotta vankeutta. Edellä todetuista tapauskohtaisista eroista huolimatta terrorismirikoksen rahoittamista voidaan lähtökohtaisesti pitää paheksuttavampana kuin terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista, joten terrorismirikoksen rahoittamisen kahdeksan vuoden enimmäisrangaistusta voidaan pitää liian ankarana näille kahdelle muulle rikokselle. Toisaalta terrorismirikoksen rahoittaminen terroristin rahoittamista ja terrorismiryhmän rahoittamista läheisesti muistuttavana rikoksena myös tarjoaa lähimmän vertailukohtaan. Muiden rikoslain 34 a luvussa rangaistaviksi säädettyjen valmisteluun liittyvien rikosten rangaistusasteikot poikkeavat merkittävästikin toisistaan. Kun edellä todetun mukaisesti terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan koulutautumisen enimmäisrangaistus on kolme vuotta vankeutta, on esimerkiksi terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan koulutuksen antamisen ja värväyksen enimmäisrangaistus kahdeksan vuotta vankeutta.

Edellä todetut seikat huomioon ottaen ehdotetaan terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettavaksi niin, että teosta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Vastaava rangaistusasteikko säädettäisiin terroristin rahoittamiselle.

Rikoslain 15 luvun 10 §:ssä säädetään rangaistavaksi törkeän rikoksen ilmoittamatta jättäminen. Mainittuun pykälään sisältyy rikoksia, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Vaikka useat terrorismirikokset täyttävät kyseisen edellytyksen, ainoa rikoslain 15 luvun 10 §:ssä mainittu terrorismirikos on rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos. Useat muut rikokset, jotka voidaan tehdä rikoslain 34 a luvun 1 §:n mukaan myös terroristisessa tarkoituksessa, mainitaan rikoslain 15 luvun 10 §:ssä ilman sellaista tarkoitusta tehtyinä. Lainsäädännöllinen ratkaisu, jonka mukaan törkeän rikoksen ilmoittamatta jättäminen koskee vain tiettyjä terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia, perustuu rikoslain 34 a luvun säätämisen yhteydessä tehtyyn linjaukseen. Tuolloin lain esitöissä todettiin (HE 188/2002 vp, s. 28), että muut terrorismirikoksia koskevaan lukuun ehdotetut pykälät eivät soveltuisi ilmoittamatta jättämistä koskevaan pykälään joko ehdotetun rangaistuksen taikka rikoksen luonteen vuoksi. Esi-

merkiksi hankkeilla olevan terroristiryhmän toimintaan osallistumisen ilmoittamatta jättämisen kriminalisointi ei olisi mielekäs eikä soveltuisi Suomen oikeusjärjestykseen. Näillä perusteluilla esimerkiksi terrorismin rahoittaminen eli tämän esityksen mukainen terrorismirikoksen rahoittaminen jätettiin törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämisen rangaistavuuden ulkopuolelle. Nyt tilannetta ei ole aihetta arvioida toisin myöskään terroristin rahoittamisen ja terroristiryhmän rahoittamisen osalta, vaikka niiden enimmäisrangaistukseksi säädettäisiinkin kuusi vuotta vankeutta. Näin ollen rikoslain 15 luvun 10 §:ää ei ehdoteta tässä yhteydessä muutettavaksi.

Koska terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset ovat lisääntyneet vuosien varrella erityisesti kansainvälisten velvoitteiden vuoksi, säännösten ja niissä olevien rangaistusasteikkojen suhdetta toisiinsa ei ole missään vaiheessa arvioitu kokonaisvaltaisesti. Eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 37/2016 vp ja PeVL 56/2016 vp) ja lakivaliokunta (LaVM 4/2018 vp) ovat kiinnittäneet huomiota sääntelyn yksinkertaistamisen ja kokonaistarkastelun tarpeeseen. Tulevaisuudessa tehtävässä kokonaisarvioinnissa on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että terrorismirikosten rangaistusasteikot ovat asianmukaisessa suhteessa tekojen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen.

Säännösten suhde toisiinsa

Uuden rikoksen rangaistavaksi säätämisen yhteydessä on tarvittaessa arvioitava sen suhdetta lähellä oleviin rikoksiin esimerkiksi sen selventämiseksi, sovelletaanko useampaan rikokseen liittyvissä tapauksissa yhtä vai useampaa rangaistussäännöstä. Tällaista epäselvyytilannetta ei ole terrorismirikoksen rahoittamisen, terroristin rahoittamisen ja terroristiryhmän rahoittamisen kesken. Sen sijaan tilanne on toinen varojen jäädyttämislain mukaisen varojen luovuttamiskiellon rikkomisen ja siihen liittyvien rikoslain 46 luvun 1–3 §:n osalta jo sillä perusteella, että säännösten suhdetta jo nykyisin käsitellään terroristiryhmän rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 3 momentissa. On aihetta arvioida ja määrittää säännösten suhde johdonmukaisesti kaikkien terrorismin rahoittamista koskevien rikosten osalta.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 3 momentin mukaan edellä pykälässä säädettyä ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1–3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Momentin mukaan rahoittamisrikokseen sovelletaan siis ainoastaan terrorismin rahoittamista koskevaa pykälää, jos teossa on samalla kysymys terrorismirikoksen rahoittamisesta. Viittaus rikoslain 46 luvun säännöksiin puolestaan liittyy siihen, että varojen jäädyttämislain 18 §:n mukaan varojen luovuttamiskiellon rikkominen on rangaistavaa kyseisen luvun 1 §:n (säännöstelyrikos), 2 §:n (törkeä säännöstelyrikos) tai 3 §:n (lievä säännöstelyrikos) nojalla. Rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 3 momentin perusteluissa (HE 18/2014 vp, s. 33/I) viitataan säännöstelyrikoksia koskevien säännösten ensisijaisuuden osalta siihen, että terroristiryhmän rahoittamista koskeva rangaistussäännös on luonteeltaan täydentävä, ja siihen, että säännöstelyrikokset muodostavat tässä yhteydessä osan sääntelykokonaisuutta, jolla toteutetaan terrorismiin liittyviä eurooppalaisia ja kansainvälisiä velvoitteita ja mekanismeja.

Varojen jäädyttämislain 18 §:n perusteluissa (HE 61/2012 vp, s. 39/II) viitataan terrorismin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen yhteydessä todettuun (HE 43/2002 vp, s. 28/II), jonka mukaan varojen asettaminen terroritekoja tekevien saataville voi tulla rangaistavaksi lisäksi säännöstelyrikoksena. Aikaisempaan hallituksen esitykseen edelleen viitaten todetaan lisäksi, että kieltojen rikkomistilanteissa voidaan molempien rikosten tunnusmerkistön täytyessä soveltaa terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain 34 a luvun 5 §:ää ja rikoslain 46 luvun 1, 2 tai 3 §:ää.

Edellä on jo käsitelty varojen jäädyttämislain mukaisten kieltojen rikkomisen rangaistavaksi säätämisen taustaa ja kieltojen rikkomista koskevien rangaistussäännösten erillisyyttä terrorismin rahoittamiseen liittyvistä rangaistussäännöksistä. Kieltojen rikkominen on Suomessa säädetty rangaistavaksi ennen kaikkea kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyvistä johdonmukaisuussyistä, jotta EU:n ulkoisia ja sisäisiä terroristeja ei kohdella eri tavoin. Kiellon rikkomisen rangaistavaksi säätämällä turvataan varojen jäädyttämismekanismien toimivuutta, vaikka jäädyttämissjärjestelmä kokonaisuudessaan myös tähtää terrorismin rahoittamiseen liittyvien rangaistussäännösten tavoin myös terrorismirikosten tekemisen estämiseen. Rikoslain 34 a luvun rangaistussäännöksiin viimeksi mainittu tavoite kuitenkin liittyy selvästi kiinteämmin. Vaikka vuoden 2002 hallituksen esityksen perustelulausuma koskee tuolloin rangaistavaksi säädetyn terrorismin rahoittamisen suhdetta säännöstelyrikokseen, ei ole aihetta arvioida kysymystä toisin myöskään terroristiryhmän rahoittamisen ja terroristin rahoittamisen osalta. Terroristiryhmän ja terroristin rahoittamista koskevilla rangaistussäännöksillä on terrorismin rahoittamista koskevaa säännöstä täydentävä luonne. Näin ollen on perusteltua katsoa, että terroristiryhmän rahoittamisen tai terroristin rahoittamisen tunnusmerkistön täyttyessä voidaan samalla soveltaa säännöstelyrikosta tai törkeää säännöstelyrikosta koskevaa säännöstä, jos samalla on kysymys myös varojen jäädyttämislain varojen luovuttamiskiellon rikkomisesta. Kuten aikaisemmin on todettu, näissä tapauksissa ei voi käytännössä tulla sovellettavaksi lievää säännöstelyrikosta koskeva rangaistussäännös.

Todetun johdosta terroristiryhmän rahoittamista koskevan pykälän 3 momenttia (nykyisin rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 3 momentti ja tämän esityksen ehdotuksen mukaan 5 b §:n 3 momentti) on perusteltua muuttaa niin, että siitä poistetaan toissijaisuus suhteessa rikoslain 46 luvun 1–3 §:n säännöksiin. Muutetussa muodossa momentissa todettaisiin, että mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai jos teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Vastaava säännös otettaisiin terroristin rahoittamista koskevaan pykälään.

Terrorismirikoksen rahoittaminen

Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen myötä korostuu se, että rikoslain 34 a luvun 5 §:n soveltamistapauksissa on kysymys itse asiassa terrorismirikoksen rahoittamisesta. Tämä koskee myös pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rikosten rahoittamista, vaikka niiden osalta ei edellytetäkään rahoittamisteon tapahtumista nimenomaisesti terroristisessa tarkoituksessa. Terrorismin rahoittamista koskevien rikosten toisistaan erottamisen edistämiseksi ehdotetaan, että rikoslain 34 a luvun 5 §:n rikosnimike muutetaan ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”. Samalla johdonmukaisuussyistä ehdotetaan, että pykälän momenttien järjestystä muutetaan niin, että 1 momentissa säädetään rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen ja 2 momentissa YK:n terrorismin rahoituksen vastaiseen yleissopimukseen perustuen eräiden muiden rikosten rahoittaminen.

Jaksossa 2.5 todetun mukaisesti on lainsäädäntömuutoksilla syytä selventää sitä, että rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaisessa rahoittamisrikoksessa rahoittajan tarkoituksen tai tietoisuuden tulee kohdistua tietyn nimisen rikoksen rahoittamiseen. Lisäksi nykyisin 2 momentissa viitatuissa pykälissä on otettava huomioon rikoslain 34 a luvun pykälien numeroiden muuttuminen. Pykälän 2 momentti ehdotetaan sen 1 momentiksi siirtämisen yhteydessä kuulumaan seuraavalla tavalla: ”Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan *jotakin* 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 c tai 5 d §:ssä tarkoitettua rikosta, on tuomittava terrorismirikoksen rahoittamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi. Pykälän 1 momentin johdantokappale ehdotetaan momentin 2 momentiksi muuttamisen yhteydessä kuulumaan seuraavasti: ”Terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan *jotakin seuraavista rikoksista*.”. Johdantokappaleen jälkeen seuraavissa kohdissa rikosten sijamuodot on vastaavasti muutettava.

Tässä yhteydessä ei sovi sanan ”tiettyä” käyttäminen, koska sanaa voitaisiin tulkita niin, että rahoitettavan rikoksen tulee olla yksilöity esimerkiksi sen toteuttamisen ajankohdan ja paikan suhteen. Kuten edellä on todettu, tällaista yksilöintiä ei rahoitettavalta rikokselta edellytetä.

Kansainvälinen rikos, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja sen edistäminen sekä oikeushenkilön rangaistusvastuu

Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten (”matkustamisrikos”) säädetään rangaistavaksi rikoslain 34 a luvun 5 b §:n 1 momentissa. Mainitun säännöksen mukaan matkustamisrikoksesta tuomitaan se, joka matkustaa toiseen valtioon tehdäkseen siellä 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 tai 5 a §:ssä tarkoitetun rikoksen. Säännöksen mukaan rangaistavaa on siis matkustaminen muiden terrorismirikosten kuin 5 c §:ssä nykyisin rangaistavaksi säädetyn terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisen tekemiseksi.

Rikoslain 34 a luvun 5 b §:n 1 momentissa nykyisin olevaa sääntelyä on sen 5 c §:ään siirtämisen yhteydessä tarpeen muuttaa kahdella tavalla tässä esityksessä mainittuun lukuun ehdotettavien muiden muutosten vuoksi. Ensinnäkin säännöstä on aihetta muuttaa niin, että matkustamisrikos voidaan tehdä myös terroristin rahoittamisen tekemiseksi. Tältä osin voidaan viitata niihin perusteluihin, jotka esitettiin matkustamisrikoksen rangaistavaksi säättämisen yhteydessä (HE 93/2016, s. 23 ja 24). Terroristin rahoittaminen olisi valmisteluonteinen terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä edistävä rikos, jonka tekemistä varten on mahdollista matkustaa ulkomaille ja joka rangaistusasteikkonsa perusteella on vakava rikos. Lisäksi pykäläviittauksia on tarpeen muuttaa niin, että rangaistavaa on matkustaminen toiseen valtioon 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a tai 5 b §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi.

Rikoslain 1 luvun 7 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä, 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 b §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen. Vastaavat pykäläviittaukset ovat rikoslain 34 a luvun 8 §:n 2 momentissa, joka koskee oikeushenkilön rangaistusvastuuta terrorismirikoksissa. Rikoslain 1 luvun 7 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin että sen 4 kohdassa viitataan rikoslain 34 a luvun 5 b §:n asemesta 5 c §:ään. Vastaava muutos tehtäisiin rikoslain 34 a luvun 8 §:n 2 momenttiin. Matkustamisrikos säädettäisiin jatkossa rangaistavaksi rikoslain 34 a luvun 5 c §:ssä eikä nykyiseen tapaan luvun 5 b §:ssä.

Rikoslain 34 a luvun 5 c §:ssä ja tämän esityksen ehdotusten toteutuessa 5 d §:ssä säädetään rangaistavaksi matkustamisrikoksen edistäminen. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus 5 b §:ään täytyy muuttaa luvun pykälien muuttumisen vuoksi 5 c §:ään kohdistuvaksi.

4.2 Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat ehdotukset

Pakkokeinolain (806/2011) 10 luvussa säädetään salaisten pakkokeinojen käyttämisestä rikoksen selvittämiseksi. Poliisilain 5 luvussa puolestaan säädetään salaisista tiedonhankintakeinoista, joita voidaan käyttää rikosten estämiseen ja paljastamiseen. Lukujen säännökset ovat mahdollisimman pitkälle yhteneväisiä. Tämä koskee myös käytettävissä olevia keinoja, joita ovat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta, tekninen lait tarkkailu, peitetöiminta, valeosto, tietolähdetoiminta ja valvottu läpikäily.

Pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun säännökset rakentuvat niin, että keinojen käyttämisen perusteena on ensinnäkin se, että selvittävänä, estettävänä tai paljastettavana on tietty rikos (niin sanottu perusterikos). Rikoksen estämisen ja selvittämisen osalta keinon käyttömahdollisuuksien piiriin kuuluva rikos määräytyy enimmäisrangaistuksensa perusteella tai sillä perusteella, että rikos erikseen nimikkeeltään mainitaan keinokohtaisessa säännöksessä. Lisäksi on säädetty erityisedellytyksiä keinojen käytölle (esimerkiksi erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi). Poliisilain 5 luvun 3 §:n mukaan salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää vain tiettyjen nimettyjen rikosten paljastamiseen. Muuten siinä luvussa säänneltyjä tiedonhankintakeinoja käytetään rikosten estämiseen.

Pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun on tehtävä ehdotettavista rikoslain 34 a luvun muutoksista aiheutuvat muutokset. Huomioon on erityisesti otettava se, että luvussa säädetään uutena rikoksena rangaistavaksi terroristin rahoittaminen ja että terroristiryhmän rahoittamista koskeva rangaistusasteikko muuttuu.

Kun otetaan huomioon terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskeva ehdotettava rangaistusasteikko (vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta) sekä pakkokeinolain 1 luvun 2 §:n ja poliisilain 1 luvun 3 §:n ilmentämään suhteellisuusperiaatteeseen liittyen se, minkä vakavuusasteisten rikosten selvittämiseen paljastamiseen ja estämiseen kutakin pakkokeinolain 10 luvussa ja poliisilain 5 luvussa säädettyä salaista pakkokeinoa ja salaista tiedonhankintakeinoa voidaan käyttää, rikoslain 34 a lukuun ehdotettavien muutosten vuoksi pakkokeinolain 10 lukuun ehdotetaan tehtäväksi seuraavat muutokset:

- 1) Telekuuntelua koskevaa 3 §:n 2 momenttia muutetaan niin, että sen 11 kohdassa olevaan rikosluetteloon muutetaan terrorismin rahoittamisen rikosnimike terrorismirikoksen rahoittamiseksi, lisätään terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittamisen yhteydestä poistetaan telekuuntelun käytön edellytys, jonka mukaan teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta,
- 2) televalvontaa koskevaa 6 §:n 2 momenttia muutetaan niin, että sen 6 kohdan rikosluettelosta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen,
- 3) peiteltyä tiedonhankintaa koskevaa 14 §:n 2 momenttia muutetaan niin, että sen 4 kohdan rikosluettelosta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen,
- 4) teknistä kuuntelua koskevan 16 §:n 3 momenttia muutetaan niin, että sen 3 kohdan rikosluettelosta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen ja
- 5) asuntokuuntelua koskevaa 17 §:ää muutetaan niin, että sen 9 kohdan rikosluetteloon muutetaan terrorismin rahoittamisen rikosnimike terrorismirikoksen rahoittamiseksi sekä lisätään luetteloon terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen.

Poliisilain 5 lukuun ehdotetaan tehtäväksi seuraavat pitkälti pakkokeinolain 10 lukuun tehtäväksi ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset:

- 1) Rikosten paljastamista koskevaa 3 §:ää muutetaan niin, että sen 15 kohta koskee terrorismirikoksen rahoittamista, 16 kohta koskee terroristin rahoittamista ja 17 kohta terroristiryhmän rahoittamista niin, että ryhmän rahoittamisen yhteydestä poistetaan edellytys, jonka mukaan teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten siirretään uuteen 18 kohtaan,
- 2) telekuuntelua koskevan 5 §:n 2 momenttiin tehdään 3 §:n muutoksia vastaavat muutokset,
- 3) televalvontaa koskevan 8 §:n 2 momenttiin tehdään pakkokeinolain 10 luvun 6 §:n 2 momenttiin tehtävää muutosta vastaava muutos (poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen),
- 4) peiteltyä tiedonhankintaa koskevan 15 §:n 2 momenttiin tehdään pakkokeinolain 10 luvun 14 §:n 2 momenttiin tehtävää muutosta vastaava muutos (poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen) ja
- 5) teknistä kuuntelua koskevan 17 §:n 4 momenttiin tehdään pakkokeinolain 10 luvun 16 §:n 3 momenttiin tehtävää muutosta vastaava muutos (poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen).

4.3 Muuta lainsäädäntöä koskevat ehdotukset

Rikoslain 34 a lukuun ehdotettavista muutoksista aiheutuu pakkokeinolain 10 lukua ja poliisilain 5 lukua koskevien muutosten lisäksi tarvetta muuttaa eräiden muidenkin lakien säännöksiä. Tässä yhteydessä tehtäviksi ehdotettavat muutokset ovat pääosin teknisluonteisia rikoslain 34 a luvun 5 §:n rikosnimikkeen muuttumisesta seuraavia muutoksia.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan siinä laissa tarkoitetaan ”terrorismin rahoittamisella” rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 a §:ssä tarkoitettua toimintaa. Kohdan perusteluista (HE 228/2016 vp, s. 94) ilmenee viittauksen terroristiryhmän rahoittamista koskevaan rikoslain 34 a luvun 5 a §:ään liittyvän siihen, että mainittu säännös täydentää terrorismin rahoittamista eli tämän esityksen mukaista terrorismirikoksen rahoittamista koskevaa 5 §:ää. Samanlainen täydentävä luonne olisi myös tässä esityksessä ehdotettavalla terroristin rahoittamista koskevalla pykälällä, joka sijoitettaisiin rikoslain 34 a luvun 5 a §:ään terroristiryhmän rahoittamista koskevan pykälän siirtyessä 5 b §:ään. Terrorismin rahoittamisena voidaan perustellusti pitää kaikkia tämän esityksen mukaisia rahoittamisrikoksen muotoja eli terrorismirikoksen rahoittamista, terroristin rahoittamista ja terrorismiryhmän rahoittamista. Lisäksi johdonmukaisuus terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien FATF:n suositusten kanssa puhuu sen puolesta, että estämistä koskevassa lainsäädännössä terrorismin rahoittamisen määritelmä vastaa FATF:n suositusta rahoittamisrikosten rangaistavaksi säätämisestä. Mainittujen seikkojen vuoksi ehdotetaan rahanpesun estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan muuttamista niin, että sen mukaan ”terrorismin rahoittamisella” todetaan tarkoitettavan rikoslain 34 a luvun 5, 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitettua toimintaa.

Muut tässä yhteydessä tehtäviksi ehdotettavat lainsäädäntömuutokset ovat teknisluonteisia. Rikosrekisterilain (770/1993) 6 b §:ssä säädetään rikosrekisterin otteesta eräitä julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia varten. Pykälän 2 momentin 7 kohdassa säädetään siitä, mistä terrorismirikoksista annetut lainvoimaiset tuomiot merkitään otteeseen. Niihin kuuluu kohdan mukaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukainen terrorismin rahoittaminen. Mainitun rikoksen nimike ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”, mistä johtuva muutos ehdotetaan tehtäväksi momentin kyseiseen kohtaan.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:ssä säädetään verohallinnon oikeudesta tietojen oma-aloitteiseen antamiseen. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistustietoineen rahanpesun selvittelykeskukselle verovalvonnan yhteydessä havaituista epäilyttävistä liiketoimista tai kun voidaan epäillä liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän terrorismin rahoittamiseen tai sen rangaistavaan yritykseen. Koska kohdassa mainitun rikoksen nimike ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”, kohtaan ehdotetaan tehtäväksi sitä muutosta vastaava muutos.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 80 §:ssä säädetään pakollisista poissulkemisperusteista. Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettusta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettusta terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettusta terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettusta terroristiryhmän

toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettua koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettua värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettua terrorismin rahoittamisesta. Koska rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetyn rikoksen nimike ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”, momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla.

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä säädetään pakollisista poissulkemispe-
rusteista. Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettua terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettua terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettua koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettua värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettua terrorismin rahoittamisesta. Koska rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetyn rikoksen nimike ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”, kohtaan ehdotetaan tehtäväksi sitä muutosta vastaava muutos.

4.4 Pääasialliset vaikutukset

Terrorismin rahoittamisrikoksia koskevilla lainsäädäntömuutoksilla ja erityisesti terroristin rahoittamisen säätämällä rangaistavaksi poistettaisiin niitä vajeita, joita lainsäädännössä on kansainvälisten toimielinten arvioiden mukaan. Kysymys on FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskevan suosituksen täysimääräisen täytäntöönpanosta, mitä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2462 (2019) myös edellyttää. Suomi on sitoutunut FATF:n suositusten kansalliseen täytäntöönpanoon.

Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämällä voidaan ehkäistä terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemistä. Sellaiset rikokset ovat erityisesti henkeen ja terveyteen kohdistuessaan vakavia koko yhteiskuntaan vaikutuksensa ulottavia rikoksia. Niiden estämistä ja siihen liittyvää rahoittamisrikosten selvittämistä ja paljastamista palvelevat pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun ehdotettavat muutokset. Rangaistavaan terrorismin rahoittamiseen puuttumista edistää myös se, että rangaistussäännökset ovat rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla tarkkarajaisia.

Terrorismirikokset ovat kaikilla rikosprosessin tasoilla (esitutkinta- ja syyttäväviranomaiset sekä tuomioistuimet) pääsääntöisesti runsaasti aikaa ja työtä vaativia vaikeasti selvitettäviä rikoksia. Kysymys ei ole pelkästään pääasioina käsiteltävistä rikosasioista, vaan huomioon on myös otettava rikosten selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat asiat. Kustannuksia voi aiheutua myös teleyritysten velvollisuudesta avustaa telekuuntelun ja televalvonnan toteuttamisessa. Työmäärää ja asian käsittelyyn kuluva aikaa lisäävää vaikutusta on terrorismirikosten kansainvälisillä kytkennöillä, jotka edellyttävät rikosten selvittämisessä keskinäisen oikeusavun ja muun kansainvälisen yhteistyön käyttämistä. Kansainvälisistä liittymöistä aiheutuu rikosprosessissa myös käänös- ja tulkkauksipalveluiden tarvetta.

Toisaalta terrorismin rahoittamisrikoksia on toistaiseksi käsitelty erittäin vähän rikosprosessissa. Rangaistavaksi säädetty terroristin rahoittaminen koskisi toimintaa, jonka tämänhetkisestä esiinty-

misestä rankaisemattomana ei ole tietoa eikä ole myöskään esitettävissä arvioita. Minkäänlaista luotettavaa arvioita ei ole esitettävissä myöskään siitä, missä määrin terroristin rahoittamista sekä sitä koskevia salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia asioita tulee viranomaisten käsiteltäviksi. Olettaa kuitenkin voi, että sellaisia asioita ei tule lukuisasti käsiteltäviksi. Esityksen lainsäädäntöehdotuksista ei ole muutenkaan suoraan johdettavissa taloudellisia vaikutuksia niin, että viranomaisille voisi osoittaa aiheutuvan tietynsuuruisia euromääräisiä lisäkustannuksia. Toisaalta tilanne voi muuttua, minkä vuoksi viranomaisvoimavarojen riittävyuden seuranta ja aiheen ilmetessä toimenpiteet niiden riittävyuden turvaamiseksi ovatkin tarpeen. Samalla on seurattava telekuuntelu- ja televalvontatoimivaltuuksia koskien mahdollisia vaikutuksia teleyrityksiin.

Ei ole aihetta olettaa, että mainittavia taloudellisia vaikutuksia aiheutuu ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta. Sikäli kuin terroristin rahoittamisesta tuomitaan rangaistuksia, niiden voi rangaistusasteikon ja yleisen rikosten rangaistusten määräämiskäytännön perusteella otaksua olevan ehdollisia vankeusrangaistuksia.

Uusia viranomaisia ei ehdoteta perustettaviksi. Viranomaisten keskinäisiin suhteisiin esityksen ehdotuksilla ei ole vaikutuksia. Tämä koskee niin niiden keskinäisiä tehtäviä kuin toimivaltasuhteitakin. Sama koskee viranomaisten menettelytapoja. Tarvittavassa määrin on huolehdittava terrorismin rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä soveltavien virkamiesten, erityisesti esitutkintavirkamiesten, syyttäjien ja tuomareiden kouluttamisesta säännösten soveltamiseen.

5. Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kysymys on rikoslainsäädännön säännösten saattamisesta vastaamaan kansainvälisiä velvoitteita, säännösten täsmentämisestä ja terrorismin rahoittamisrikosten rangaistusasteikkojen tarkastelusta. Muita toteuttamisvaihtoehtoja ei ole kuin rikoslain 34 a luvun säännösten muuttaminen ja muuttamisesta seuraavien muiden lainsäädäntömuutosten tekeminen. Tämän vuoksi tässä esityksessä ei tarkastella lähemmin muita kuin vaihtoehtoja kuin sitä, miten asia on rikosoikeudellisesti järjestettävä. Tämä tarkastelu on suoritettu edellä jaksossa 4.1.

6. Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Rikoslaki

1 luku Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

7 §. Kansainvälinen rikos. Pykälän 3 momentin 4 kohdassa säädetään kansainvälisiksi rikoksiksi eräiden terrorismirikosten tekemiseen liittyvät väärennysrikokset. Tämä koskee myös rikoslain 34 a luvun 5 b §:ssä nykyisin rangaistavaksi säädettyä matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten. Tässä esityksessä mainittu rikos ehdotetaan siirrettäväksi rikoslain 34 a luvun 5 c §:ään. Pykäläviittaus ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi kyseisessä kohdassa.

34 a luku Terrorismirikoksista

5 §. Terrorismirikoksen rahoittaminen. Pykälässä rangaistavaksi säädetyn rikoksen nimike ja samalla pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi ”terrorismirikoksen rahoittamiseksi”. Tällä edistettäisiin terrorismin rahoittamista koskevien rikosten erottamista toisistaan ja muutenkin selvennettäisiin säännöksen soveltamisalaa, mihin liittyvät myös pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotettavat tarkennuk-

set. Mainittujen momenttien järjestys ehdotetaan myös käännettäväksi niin, että 1 momentissa säädetään rangaistavaksi muiden terrorismirikosten rahoittaminen ja 2 momentissa YK:n terrorismin rahoituksen vastaiseen yleissopimukseen perustuen eräiden muiden rikosten rahoittaminen.

Pykälän 1 momentin mukaan terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomittaisiin se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 c tai 5 d §:ssä tarkoitettua rikosta. Momenttiin siis lisättäisiin sen siirtämisen yhteydessä sana ”jotakin”. Pykälän 2 momentin johdantokappaleessa ehdotetaan säädettäväksi, että terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin seuraavista rikoksista. Johdantokappaleta muutettaisiin niin, että siihen lisätään ”jotakin seuraavista rikoksista”. Momentin kohdissa mainittujen rikosten sijamuoto muutettaisiin vastaamaan johdantokappaleen muutosta.

Momentteihin tehtävillä muutoksilla selvennettäisiin sitä, että terrorismirikoksen rahoittamisessa rahoittajan tarkoituksen tai tietoisuuden tulee kohdistua tietyn momentissa mainitun rikoksen rahoittamiseen. Rahoittajalla on esimerkiksi tietoa, että hänen antamiaan tai keräämiään varoja tarvitaan terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan koulutuksen antamisen rahoittamiseen tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan värväystoiminnan rahoittamiseen. Kuten aikaisemmista tämän pykälän perusteluista ilmenee (HE 18/2014 vp, s. 29/II), rahoitettavan rikoksen ei tarvitse olla yksityiskohtaisesti yksilöity esimerkiksi tekoajan tai -paikan suhteen. Rikoksen tarkempi toteuttamistapa tai ylipäänsä toteuttaminen voi olla myöhemmästä tapahtumainkulusta riippuvaa. Pykälä luonnollisesti soveltuu myös sellaisiin tilanteisiin, joissa rahoitettavan rikoksen toteuttamisen kaikki yksityiskohdat ovat jo rahoittamisrikoksen tekemisen aikaan selvillä.

Terrorismirikoksen rahoittamiseen sisältyvän subjektiivisen tunnusmerkin mukaisesti rahoittajan tarkoitus tai tietoisuus varojen antamisen tai keräämisen hetkellä olisi ratkaiseva. Rahoittamisteon rangaistavuuden kannalta merkitystä ei ole sillä, mitä varoille tapahtuu tai mitä niillä tehdään antamisen tai keräämisen jälkeen. Jos rahoittajan tarkoitus tai tietoisuus kohdistuisi tietyn momentin kohdissa mainitun rikoksen tekemiseen, mutta varojen saaja käyttäisi ne toisen rikoksen tekemiseen, kysymys olisi edelleen terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Varojen antajan tai kerääjän tarkoitus tai tietoisuus voi kohdistua myös usean terrorismirikoksen rahoittamiseen. Tuolloin sovelletaan yleisiä arviointiperiaatteita, jotka soveltuvat rikosten yhtymistä koskeviin tilanteisiin. Kuten jo aikaisemmin on lain esitöissä todettu (HE 18/2014 vp, s. 30/I), useamman terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen rahoittamisen tilanteissa voi olla kysymys useasta rahoittamisrikoksesta. Jos sen sijaan henkilö rahoittaa useampaa sellaisen rikoksen tekemistä edistävää valmisteluluonteista terrorismirikosta, näiden rikosten keskinäisen yhteyden vuoksi saattaa olla perusteltua katsoa, että kysymys on vain yhdestä terrorismirikoksen rahoittamisesta. Rahoitettavien rikosten välisen yhteyden ja sen merkityksen arviointi jää kuitenkin viimekädessä tapauskohtaisen harkinnan varaan.

Pykälän 1 ja 2 momenttiin tehtävillä tarkennuksilla korostuu se, että pykälää ei sovelleta terrorismirikollisuuden yleisrahoittamiseen. Jos kysymys on terroristisessa tarkoituksessa toimivien henkilöiden ja henkilöryhmien rahoittamisesta, sovellettavaksi tulevat terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskevat säännökset.

5 a §. Terroristin rahoittaminen. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädetään rangaistavaksi uutena terrorismirikoksena terroristin rahoittaminen. Voimassa olevassa pykälässä olevat terroristiryhmän rahoittamista koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi osittain muutettuina 5 b §:ään.

Pykälän *1 momentin* mukaan terroristin rahoittamisesta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena.

Momentissa viitatuissa säännöksissä säädetään rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos sekä rikoskumppanuus, yllytys ja avunanto. Säännöksessä käytettäisiin rikosten osalta monikkoa (”rikoksia”), koska pykälässä tarkoitettavan henkilön tavoitteena on harvemmin yksittäisen terrorismirikoksen tekeminen, ja jos niin olisi, riittävästi yksilöidyn yksittäisen rikoksen rahoittaminen olisi useissa tapauksissa edellisessä pykälässä tarkoitettua terrorismirikoksen rahoittamista. Momentin soveltaminen ei edellyttäisi selvitystä siitä, että varat on annettu tai kerätty jonkin terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä varten.

Rahoittamistekoja kuvattaisiin samalla tavalla (”suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja”) kuin jo nykyisin kuvataan terrorismin rahoittamisen ja terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistöissä. Siltä osin voi viitata säännösten perusteluissa (erityisesti HE 43/2002 vp, s. 28/II ja 29/I sekä HE 18/2014 vp, s. 29/II, 31/II ja 32/I) todettuun. Myös subjektiivinen tunnusmerkistön osa (”rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan”) vastaisi sitä, miten kyseinen rangaistavuuden edellytys on jo määritelty terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistössä ja miten se ehdotetaan määriteltäväksi terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistössä. Terroristin rahoittamisessa tulisi näyttää toteen se, että rahoittajan tarkoitus tai tietoisuus kohdistuu tietyllä tavalla toimivan henkilön rahoittamiseen eli varojen antamiseen tai keräämiseen tällaisen henkilön käytettäväksi.

Momentin perusteella olisi oltava ulkonaisesti havaittavia ja todennettavia seikkoja, jotka ovat varoja antavan tai keräävän tiedossa ja joiden perusteella rahoitettavan henkilön voidaan päätellä toimivan tiettyjen rikosten tekemistä varten tai osallistuvan osallisena niiden tekemiseen. Varoja antavan tai varoja keräävän henkilön ei edellytettäisi oikeudellisesti arvioivan rahoitettavan henkilön asemaa, vaan syyttäjän olisi rikosoikeudenkäynnissä näytettävä, että rahoitettava henkilö on tiettyjen rikosten tekemistä varten toimiva tai niiden tekemiseen osallistuva henkilö. Varoja antavan tai keräävän henkilön syyllistymistä terroristin rahoittamiseen ei voitaisi yleensä päätellä mistään yksittäisestä seikasta tai tiedosta. Kysymys olisi kaikkien epäillyn rahoittamisrikoksen tutkinnassa ja myöhemmässä rikosprosessuaalisessa käsittelyssä ilmenneiden seikkojen kokonaisarvioinnista, joka kohdistuisi erityisesti rahoitettavasta henkilöstä oleviin tietoihin.

Arvioinnissa huomioon otettavista seikoista säännöksessä mainittaisiin nimenomaisesti lausumat ja uhkaukset, jotka voisivat olla niin yleisesti tietoon saatettuja kuin pienemmässä henkilöpiirissä esitettyjä ja joissa rahoitettava henkilö ilmaisee itse tehneensä, tekevänsä tai aikovansa tehdä kyseisiä rikoksia taikka osallistuvansa niiden tekemiseen. Kokonaisarvioinnissa johtopäätöksiä olisi tehtävissä myös siitä, että rahoitettava henkilö kehottaa muita tekemään terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia. Sellainen kehottaminen saattaa sinällään olla momentissa viitatus rikoslain 5 luvun 6 §:n mukaista yllyttämistä, mutta voi olla esimerkiksi myös erikseen rangaistavaa rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehtyä julkista kehottamisesta rikokseen. Kun arvioidaan henkilön esittämien lausumien ja uhkausten merkitystä, huomiota on myös kiinnitettävä niihin olosuhteisiin, joissa niitä on esitetty, ja siihen kuinka vakavasti otettavia lausumat ja uhkaukset ovat niiden esittämisolosuhteet huomioon ottaen.

Momentin mukaan rahoitettavan henkilön toimintaa arvioitaessa huomioon voivat tulla lausumien ja uhkausten lisäksi otettaviksi myös muut hänen toiminnastaan saadut tiedot. Rahoittajan tiedossa saat-
 taa esimerkiksi olla, että varat saava henkilö on epäiltynä, syytteessä tai tuomittu terrorismirikoksesta. On kuitenkin syytä samalla korostaa sitä, että säännöksellä ei leimata terroristeiksi esimerkiksi henkilöitä, jotka ovat suorittaneet rangaistuksen terrorismirikoksesta. Tieto aikaisemmasta rangaistuksesta olisi vain yksi rahoitettavan henkilön toiminnasta olevien tietojen kokonaisarvioinnissa huomioon otettava seikka. Merkitystä olisi myös sillä, minkä verran tuomiosta on kulunut ja onko henkilön toiminnasta olevien tietojen perusteella pääteltävissä, että hän on enää tekemisissä terroristisen toiminnan kanssa. Yksi kokonaisarvioinnissa merkityksellinen seikka voisi olla se, että rahoitettavan henkilön varat on jäädytetty terroristiseen toimintaan olevien kytkösten vuoksi. Mutta tällöinkin varojen jäädyttämisen lisäksi tulisi olla tietoja seikoista, joiden perusteella rahoitettavan henkilön voi päätellä toimivan momentissa tarkoitetulla tavalla.

Merkityksellistä kokonaisarvioinnissa olisi kaikki varoja antavan tai keräävän henkilön tiedossa oleva 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettujen rikosten tekemistä edistävä toiminta, joka ei ole vielä edistynyt riittävällä tavalla yksilöidyksi terrorismirikokseksi, jonka rahoittaminen on rangaistavaa terrorismirikoksen rahoittamisena 5 §:n nojalla. Kun kysymys on lähinnä sellaisten henkilöiden rahoittamisesta, jotka toimivat yksin tehdäkseen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia, käytännössä voi esiintyä rajanvetotilanteita sen suhteen, onko kysymys tässä pykälässä tarkoitettua terroristin rahoittamisesta vai 2 §:ssä tai 4 b §:ssä tarkoitetun terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan kouluttautumisen rahoittamisesta. Koska terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset poikkeavat paljonkin toisistaan, myös niiden tekemistä edistävät toimet voivat paljonkin poiketa toisistaan.

Pykälän mukaan rahoitettava henkilö voisi toimia myös osallistuakseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettujen rikosten tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Rikoksumppanuudesta on rikoslain 5 luvun 3 §:n mukaan kysymys, jos kaksi tai useammat ovat yhdessä tehneet tahallisen rikoksen. Tällöin pykälän mukaan kutakin rangaistaan rikoksen tekijänä. Rikoslain 5 luvun 4 §:n mukaan tekijänä tuomitaan myös se, joka on tehnyt rikoksen käyttäen välikappaleena toista, jota ei voida rangaista ainakaan siitä rikoksesta. Jos henkilö toimii rikoslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa terroristiryhmässä, varojen antaminen tai kerääminen hänelle toteuttaa 5 b §:n mukaisen terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistön. Jos rahoitettava henkilö toimii yhdessä toisen henkilön kanssa rikoksumppanina tai jos useamman henkilön toimiessa yhdessä kaikki 6 §:n 2 momentissa olevat terroristiryhmän määritelmän osatekijät eivät täyty, varojen antaminen tai kerääminen olisi terroristin rahoittamista, jos kysymys ei olisi jo riittävästi yksilöidyn terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Momentissa viitatus 5 luvun 5 §:n mukaan yllytyksestä tuomitaan kuten tekijä se joka tahallaan tai vuttaa toisen tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemiseen. Tässä tapauksessa rahoitettavan henkilön toiminta olisi siis sen kaltaista, että tämä yllyttää toisia henkilöitä tekemään terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia. Momentin mukaan terroristin rahoittaminen voisi lisäksi siis koskea varojen antamista tai keräämistä sellaiselle henkilölle, joka toimii avunantajana eli rikoslain 5 luvun 6 §:n mukaisesti ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä. Pykälän sanamuodon (” tai muilla tavoin”) mukaisesti avunantona voivat tulla rangaistaviksi moninaiset toisen tekemän rikoksen tekemistä edistävät toimet. Momentin viittaus rikoslain 5 luvun 3–6 §:ään ei tarkoittaisi sitä, että rahoitettavan henkilön tarvitsisi toimia kaikkien viitattujen pykälien mukaisena rikokseen osallisena, vaan riittävää olisi, että hän lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimisi jossain osallisen ominaisuudessa.

Terroristin rahoittamisen selvittämiseen voi muiden terrorismirikosten tavoin liittyä haasteita. Tämä koskee niin varoja keräävän henkilön tarkoitusta tai tietoisuutta kuin sitäkin, voidaanko rahoitettavaa henkilöä pitää momentissa tarkoitettuna terroristina. On lisäksi huolehdittava sitä, että ketään ei päädy liian kevyin perustein epäillyn tai syytetyn asemaan. Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 2 momentti edellyttää, että esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvitettävä esitutkinnan aloittamisen edellytysten olemassaolo niin, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan. Tämä koskee erityisesti sen selvittämistä, onko esitutkintakynnys ylittynyt eli onko mainitun pykälän 1 momentin mukaisesti syytä epäillä, että rikos on tehty. Asian edettyä esitutkintaan esitutkintaviranomaisia ohjaavat esitutkintalain 4 luvun esitutkintaperiaatteet, joista tasapuolisuusperiaatteen mukaan esitutkinnassa on selvitettävä ja otettava huomioon sekä rikoksesta epäiltyä vastaan että hänen puolestaan vaikuttavat seikat ja todisteet (1 §), syyttömyysolettama, jonka mukaan rikoksesta epäiltyä on kohdeltava esitutkinnassa syyttömänä (2 §), ja rikoksesta epäillyn oikeus olla myötävaikuttamatta sen rikoksen selvittämiseen, josta häntä epäillään (3 §). Rikosepäilyä asianmukaista selvittämistä ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista edistää myös se, että jo terrorismirikosten tutkintavaiheessa syyttäjä osallistuu aktiivisesti tutkinnan ohjaamiseen esitutkintalain 5 luvussa tarkoitetun esitutkintayhteistyön puitteissa ja että syytteen nostamisesta terrorismirikoksista päättää rikoslain 34 a luvun 7 §:n nojalla valtakunnansyyttäjä.

Kun terroristiryhmän rahoittaminen säädettiin rangaistavaksi, korostettiin sitä, että kyseinen rikos edellyttää oikeudenvastaisuutta (HE 18/2014 vp, s. 32). Mainittua rikosta pidettiin lähtökohtaisesti oikeudenvastaisena, eikä oikeudenvastaisuuden tunnusmerkkiä ollut tarpeen sisällyttää rangaistussäännökseen. Nämä perustelulausumat ovat merkityksellisiä myös terroristin rahoittamisen yhteydessä. Momentin tunnusmerkistössä kuvattu teko on lähtökohtaisesti oikeudenvastainen, mikä ei sulje pois sitä, että joissakin esimerkiksi lakimääräisiin suorituksiin liittyvissä yksittäistapauksissa oikeudenvastaisuuden edellytys voi jäädä täyttymättä. Mahdollisia velvoittavista rahasuorituksista pidättäytymisiä ja pidättäytymisen edellytyksiä olisi arvioitava tätä momenttia vasten. Sinällään vastavanlainen arviointi voi tulla joissakin tilanteissa eteen jo nykyisin rangaistavaksi säädetyn terroristiryhmän rahoittamisen kohdalla, koska terroristiryhmä voi olla sillä tavalla järjestäytyneet, että se tosiasiallista toimintaansa peittääkseen tai muutenkin harjoittaa esimerkiksi laillista liiketoimintaa.

Viime aikoina terrorismirikoksia koskevia rangaistussäännöksiä valmisteltaessa on korostunut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden merkitys kyseisten säännösten soveltamisalaa rajoittavana tekijänä (erityisesti HE 30/2018 vp, s. 80 ja 81 sekä LaVM 4/2018 vp, s. 9 ja 10). Terrorismirikoksina ei pidetä aseellisen selkkauksen yhteydessä tehtyjä tekoja, joihin humanitaarinen oikeus soveltuu ja jotka ovat sen mukaan laillisia. Terrorismirikosten piiriin ei myöskään kuulu kansainvälisessä oikeudessa tunnustettujen humanitaarisen avun järjestöjen toimittama humanitaarinen apu. Jo terrorismin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen yhteydessä todettiin, että rangaistavaa ei ole esimerkiksi varojen luovuttaminen humanitaariseen keräykseen, jolla rahoitetaan kehitystä alueella, jolla oletetun terroristiryhmän epäillään toimivan (HE 43/2002 vp, s. 28/II). Humanitaarista oikeutta koskevat rajanvetotilanteet eivät välttämättä liity yksittäisen henkilön rahoittamiseen vaan ryhmien, joukkojen ja järjestöjen rahoittamiseen. Lisäksi huomioon on otettava se, että terroristin rahoittamisessakin on välillisesti kysymys rahoittajan terroristisesta tarkoituksesta, jota ei luonnollisesti liity humanitaarisen oikeuden perusteella sallittuihin tekoihin. Kun henkilö momentin mukaisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka toimii tehdäkseen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä radiologista asetta koskevia rikoksia taikka osallistuakseen niiden tekemiseen, rahoittaja samalla itsekin tahallaan edistää sellaisen tarkoituksen toteutumista. Joka tapauksessa aikaisemmin jo todetut humanitaarista oikeutta koskevat rajaukset voivat olla merkityksellisiä arvioitaessa myös sitä, onko varojen antaja tai kerääjä syyllistynyt terroristin rahoittamiseen.

Terroristin rahoittamisesta tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Rangaistuksen määrääminen tapahtuu rikoslain 6 luvun säännöksiä noudattaen. Luvun 4 §:ssä säädetyn yleisperiaatteen mukaan lähtökohtana on rikoksen rangaistusarvo, joka riippuu teon vahingollisuudesta ja vaarallisuudesta, teon vaikuttumista sekä rikoksesta ilmenevästä muusta tekijän syyllisyydestä. Terroristin rahoittamisesta rangaistusta määrättäessä merkityksellisiä olisivat erityisesti rahoittamisen kesto, annettujen tai kerättyjen varojen yhteismäärä sekä varojen merkitys terroristin rikollisen toiminnan edistämisen kannalta.

Terroristin rahoittamisen tunnusmerkistö ei edellyttäisi annettavilta tai kerättäviltä varoilta mitään vähimmäismäärää, joten määrä voi olla vähäinenkin. Rangaistusasteikon mukaan rikoksesta olisi tuomittava vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistus. Rikoslain 6 luvun säännökset mahdollistavat tietyin edellytyksin sitä lievemmän vankeusrangaistuksen tuomitsemisen, sakon tuomitsemisen tai jopa tuomitsematta jättämisen. Yksittäisissä tapauksissa terroristin rahoittamisen rangaistusarvo saattaa edellyttää sellaista poikkeuksellista rangaistuksen määräämisratkaisua. Mutta toisaalta on aihetta kiinnittää huomiota myös siihen, että vaikutukset rikollisen toiminnan edistämiseen eivät suoraan riipu annettavien tai kerättävien varojen määrästä. Jossakin tilanteessa pienikin rahamäärä voi olla ratkaiseva sen suhteen, että henkilö voi edetä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen.

Pykälän 2 *momentin* mukaan terroristin rahoittamisen yritys olisi rangaistava. Tältä osin sovellettaisiin rikoslain 5 luvun säännöksiä yrityksestä. Luvun 1 §:n 2 momentin mukaan teko on pääsääntöisesti edennyt yritykseksi, kun tekijä on aloittanut rikoksen tekemisen ja saanut aikaan vaaran rikoksen täyttymisestä. Rikoksen yrityksestä voi varojen antamista koskevan tekotavan osalta olla kysymys silloin, kun varat eivät ole vielä päätyneet sille henkilölle, jolle ne on tarkoitettu. Keräämistä koskevan tekotavan osalta yritys voi olla käsillä, kun tekijä on ryhtynyt keräämistoimiin aikomuksin, että kerätyt varat toimitetaan henkilölle, joka 1 momentin edellyttämällä tavalla toimii tehdäkseen tiettyjä rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen osallisena.

Pykälän 3 *momentissa* todettaisiin, että mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Etusijan saisi terrorismirikoksen rahoittamista koskeva 5 § tilanteissa, joissa on kysymys nimenomaan tietyn rikoksen rahoittamisesta. Jos terroristin rahoittamisen yhteydessä samalla luovutetaan varoja varojen jäädyttämislain 7 §:ssä säädettyä varojen luovuttamiskieltoa rikkoen, varoja luovutettava henkilö olisi tuomittava terroristin rahoittamisesta ja varojen luovuttamiskiellon rikkomisesta. Varojen jäädyttämislain 18 §:n mukaan luovuttamiskieltoa rikkova varojen luovuttaja tuomitaan rikoslain 46 luvun 1–3 §:n nojalla säännöstelyrikoksesta, törkeästä säännöstelyrikoksesta tai lievästä säännöstelyrikoksesta. Tätä lainsäädäntöratkaisua on perusteltu edellä jaksossa 4.1 käsiteltäessä terrorismin rahoittamiseen liittyvien säännösten suhdetta toisiinsa.

5 b §. *Terroristiryhmän rahoittaminen.* Pykälään siirrettäisiin osittain muutettuina voimassa olevassa 5 a §:ssä olevat säännökset.

Pykälän 1 *momentin* mukaan se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää, olisi tuomittava terroristiryhmän rahoittamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Momenttia muutettaisiin ensinnäkin niin, että se on yhdenmukainen muiden terrorismin rahoittamista koskevien tunnusmerkistöjen kanssa ja sisältää kaikki jo YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen 2 artiklasta johdettavat rahoittamisrikoksen osatekijät. Kun nykyisin

rangaistavaa on se, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä, muutetun säännöksen mukaan rangaistavaa olisi siis se, että tekijä antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan terroristiryhmää. Vaikka jossakin määrin epäselväksi on jäänyt, miksi tunnusmerkistö muotoiltiin nykyiseksi terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen yhteydessä, on kuitenkin katsottavissa, että säännöksellä muuttamisella näin ei muuteta rangaistavan käyttäytymisen alaa. Jo nykyisen säännöksen voidaan arvioida kattavan niin tilanteet, joissa rahoittajalla on tietty tarkoitus, kuin myös tilanteet, joissa hänellä on tietty tietoisuus (”... antaa tai kerää varoja ... terroristiryhmälle”), vaikka rahoittajan tietoisuus ryhmän luonteesta mainitaankin erikseen.

Lisäksi muutettaisiin terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa niin, että se vastaa rikoksen yleistä rangaistusarvoa ja on oikeassa suhteessa erityisesti muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkoihin nähden. Terroristiryhmän rahoittamisesta tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta, kun nykyisen rangaistusasteikon mukaan tuomitaan sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Asteikko olisi sama kuin terroristin rahoittamisen rangaistusasteikko, minkä vuoksi voidaan erityisesti vähemmän vakavien tekojen osalta viitata siihen, mitä edellä on todettu 5 a §:n 1 momentin perusteluissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan 5 a §:n 2 momenttia vastaavasti, että yritys on rangaistava.

Pykälän 3 momentin mukaan mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovellettaisi, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Momentissa ei enää todettaisi, että edellä pykälässä säädettyä ei sovelleta, jos teko on rangaistava 46 luvun 1–3 §:n mukaan. Momentti vastaisi terroristin rahoittamista koskevan 5 a §:n 3 momenttia.

5 c §. *Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten.* Pykälään siirrettäisiin voimassa olevassa 5 b §:ssä olevat säännökset. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin siirtämisen yhteydessä viittaus terroristiryhmän rahoittamista koskevaan 5 b §:ään.

5 ds §. *Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen.* Pykälään siirrettäisiin voimassa olevassa 5 c §:ssä olevat säännökset. Pykälän 1 momentissa oleva pykäläviittaus muutettaisiin kohdistumaan 5 b §:n asemesta 5 c §:ään.

8 §. *Oikeushenkilön rangaistusvastuu.* Pykälän 2 momentissa oleva pykäläviittaus 5 b §:ään ehdotetaan muutettavaksi kohdistumaan 5 c §:ään.

6.2 Pakkokeinolaki

10 luku Salaiset pakkokeinot

3 §. *Telekuuntelu ja sen edellytykset.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 11 kohdassa otetaan huomioon terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat rikoslain 34 a lukuun ehdotettavat muutokset. Kohdassa terrorismin rahoittamisen rikosnimike muutettaisiin terrorismirikoksen rahoittamiseksi. Terroristiryhmän rahoittamisen yhteydestä poistettaisiin telekuuntelun käytön edellytys, jonka mukaan teon vakavuuden tulisi edellyttää vankeusrangaistusta. Rangaistusasteikkomuutoksen myötä terroristin rahoittamisesta voitaisiin tuomita vain vankeutta. Lisäksi kohtaan lisättäisiin uudeksi telekuuntelun käytön peruserikokseksi terroristin rahoittaminen. Kuten muidenkin luvun salaisien pakkokeinojen kohdalla, myös telekuuntelun käyttäminen edellyttää peruserikosta koskevan

edellytyksen lisäksi muiden pakkokeinolaissa säädettyjen pakkokeinon käytön edellytysten täyttymistä. Osa näistä muista edellytyksistä on yleisiä (esimerkiksi suhteellisuusperiaatteen noudattaminen), osa keinokohtaisissa säännöksissä olevia. Suhteellisuusperiaatteesta seuraa, että arvioitaessa pakkokeinon käyttöedellytyksiä on otettava huomioon se, mitä vakavuustasoa rikos konkreettisesti tapauksessa edustaa. Merkitystä voi näin ollen olla esimerkiksi luovutettavien varojen määrällä tai sillä miten varoilla tekijän tarkoituksin tai tietien edistetään rahoitettavan henkilön toimintaa. Muutosten vaikutukset ulottuisivat 4 §:n 1 momentissa ja 27 §:n 2 momentissa olevien viittausten vuoksi myös telekuuntelun sijasta tapahtuvaan tietojen hankkimiseen ja peitetoimintaan.

6 §. Televalvonta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 6 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen. Mainittua rikosta koskevan rangaistusasteikko-muutoksen myötä siitä tulisi televalvonnan perusterikos jo uuden enimmäisrangaistuksensa (kuusi vuotta vankeutta) perusteella. Muutoksen vaikutukset ulottuisivat 8 §:ssä ja 10 §:n 2 momentissa olevien viittausten vuoksi myös sijaintitietojen hankkimiseen ja tukiasematietojen hankkimiseen.

14 §. Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että 4 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen samasta syystä kuin se poistettaisiin 6 §:n 2 momentin 6 kohdasta.

16 §. Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 3 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen samasta syystä kuin se poistettaisiin 6 §:n 2 momentin 6 kohdasta ja 14 §:n 2 momentin 4 kohdasta. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla kotirauhan suojaamaan paikkaan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen kohdistuvan teknisen katselun perusterikoksia 19 §:n 4 momentissa olevan viittauksen johdosta sekä henkilön teknisen seurannan ja teknisen laitetarkkailun perusterikoksia 21 §:n 3 momentissa ja 23 §:n 3 momentissa olevien viittausten johdosta.

17 §. Asuntokuuntelu ja sen edellytykset. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 9 kohdassa otetaan huomioon terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat rikoslain 34 a luvun muutokset. Terrorismin rahoittamisen rikosnimike muutettaisiin terrorismirikoksen rahoittamiseksi. Lisäksi kohtaan lisättäisiin asuntokuuntelun käytön perusterikoksiksi terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen.

6.3 Poliisilaki

5 luku Salaiset tiedonhankintakeinot

3 §. Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä otetaan huomioon terrorismin rahoittamisrikoksia koskevat rikoslain 34 a lukuun ehdotettavat muutokset. Pykälän 15 kohdassa muutettaisiin rikosnimike terrorismin rahoittamisesta terrorismirikoksen rahoittamiseksi. Kohta 16 muutettaisiin koskemaan terroristin rahoittamista. Mainitussa kohdassa nykyisin oleva terroristiryhmän rahoittaminen siirrettäisiin 17 kohtaan. Rangaistusasteikon muuttamisen vuoksi terroristiryhmän rahoittamisen yhteydestä poistettaisiin edellytys, jonka mukaan teon vakavuuden tulisi edellyttää vankeusrangaistusta. Kohdassa 17 nykyisin oleva matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskeva sääntely siirrettäisiin uuteen 18 kohtaan.

5 §. Telekuuntelu ja sen edellytykset. Pykälään ehdotetaan tehtäviksi 3 §:ään tehtäviä muutoksia vastaavat muutokset. Kuten muidenkin luvun salaisten tiedonhankintakeinojen kohdalla, myös telekuuntelun käyttäminen edellyttää perusterikosta koskevan edellytyksen lisäksi muiden poliisilaissa säädettyjen tiedonhankintakeinon käytön edellytysten täyttymistä. Osa näistä muista edellytyksistä on

yleisiä (esimerkiksi suhteellisuusperiaatteen noudattaminen), osa keinokohtaisissa säännöksissä olevia. Muutosten vaikutukset ulottuisivat 6 §:n 1 momentissa ja 28 §:n 2 momentissa olevien viittausten vuoksi myös telekuuntelun sijasta tapahtuvaan tietojen hankkimiseen ja peitetoimintaan.

8 §. Televalvonta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 6 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen. Mainittua rikosta koskevan rangaistusasteikko-muutoksen myötä siitä tulisi televalvonnan perusterikos jo uuden enimmäisrangaistuksensa (kuusi vuotta vankeutta) perusteella. Muutoksen vaikutukset ulottuisivat 11 §:n 2 momentissa olevan viittauksen vuoksi myös tukiasematietojen hankkimiseen.

15 §. Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että 4 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen samasta syystä kuin se poistettaisiin 8 §:n 2 momentin 6 kohdasta.

17 §. Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 3 kohdasta poistetaan terroristiryhmän rahoittaminen samasta syystä kuin se poistettaisiin 8 §:n 2 momentin 6 kohdasta ja 15 §:n 2 momentin 4 kohdasta. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla kotirauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen kohdistuvan teknisen katselun perusterikoksia 19 §:n 4 momentissa olevan viittauksen johdosta sekä henkilön teknisen seurannan ja teknisen lait tarkkailun perusterikoksia 21 §:n 3 momentissa ja 23 §:n 3 momentissa olevien viittausten johdosta.

6.4 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

1 luku Yleiset säännökset

4 §. Määritelmät. Terrorismin rahoittamisrikoksia koskevien rikoslain 34 a lukuun ehdotettavien muutosten vuoksi 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan rikoslain 34 a luvun 5, 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitettua toimintaa. Viitatuissa pykälissä säädetäisiin rangaistaviksi terrorismirikoksen rahoittaminen, terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen. Nykyisin kohdassa viitataan vain 5 ja 5 a §:ään.

6.5 Rikosrekisterilaki

6 b §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismirikoksia koskevassa 7 kohdassa rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

6.6 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

18 §. Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen. Pykälän 1 momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi kohdassa mainittu terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

6.7 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

80 §. Pakolliset poissulkemisperusteet. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismirikoksia koskevassa 7 kohdassa rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

6.8 Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

84 §. *Pakolliset poissulkemisperusteet.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että terrorismirikoksia koskevassa 7 kohdassa rikosnimikkeen muuttumisen vuoksi terrorismin rahoittaminen muutetaan terrorismirikoksen rahoittamiseksi.

7. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

8. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

8.1 Rangaistussäännöksiä koskevat muutokset

Esityksessä ehdotetaan uutena terrorismirikoksena säädettäväksi rangaistavaksi terroristin rahoittaminen. Mainittuun rikokseen syyllistyisi rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 1 momentin mukaan se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Viitatuissa rikoslain 34 a luvun ja 1 a §:ssä säädetään rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos. Rikoslain 5 luvun säännöksiin perustuen osallistuminen osallisena kattaisi rikoskumppanuuden, yllytyksen ja avunannon. Muiden terrorismin rahoittamista koskevien rikosten tavoin terroristin rahoittamisen yrittäminen olisi rangaistava.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevien muutettujen rangaistussäännösten (rikoslain 34 a luvun 5 b §) mukaan rangaistavaa olisi se, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää. Nykyisin rangaistavaa on se, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä.

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan terrorismissa on kysymys yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti uhkaavasta rikollisuudesta, jonka estämiselle ja keskeyttämiselle on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävät ja hyvin painavat perusteet (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2016 vp, s. 2 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on eräitä ehdotettuja terrorismirikoksia koskevia rangaistussäännöksiä arvioiessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että niillä on tarkoitus tehostaa etenkin perustuslain 7 §:n § 1 momentissa turvattujen elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojaa. Tämä suoja on perinteisesti toteutettu erityisesti kriminalisoimalla näitä oikeuksia koskevat loukkaukset rikoslaissa. Perustuslain säännös turvaa siinä mainittuja oikeushyviä julkisen vallan toimenpiteiltä ja edellyttää, että valtio lainsäädäntötoimin turvaa näitä oikeuksia muita ulkopuolisia loukkauksia vastaan. (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I).

Perustuslakivaliokunta on todennut yhteyden Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin sääntelyn hyväksyttävyyttä tukeväksi seikaksi, kun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman edellyttämää lakia varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi säädettiin (PeVL 38/2012 vp, s. 3/I).

Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämistä koskevan ehdotuksen taustalla ovat kansainväliset velvoitteet eli FATF:n terrorismin rahoittamisrikosta koskeva suositus 5 ja FATF:n suositusten täytäntöönpanoon kehottava YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin rahoituksen vastainen päätöslauselma 2462 (2019). Lainsäädännön muutostarpeisiin on kiinnittänyt huomiota myös turvallisuusneuvoston päätöslauselmien toimeenpanoa seuraava CTED.

Kysymys ei ole kuitenkaan ainoastaan kansainvälisten velvoitteiden asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisellä edistetään sitä, että terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset ovat kokonaisuudessaan riittävän kattavia niin, että tehokkaasti huolehditaan perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattujen elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojasta. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 26/2014 vp) on jo säädetty rangaistavaksi vastaavanlaista rahoitustekoa koskeva terroristiryhmän rahoittaminen. Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemiseen tähtäävä yksittäisen henkilön toiminta voi olla yhtä vaarallista ja vahingollista kuin ryhmässäkin tapahtuva toiminta. Henkilön toiminta voi edetä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen ilman, että ennen sitä on erotettavissa tekemistä edistävää terrorismirikosta, jonka rahoittaminen on erikseen rangaistavaa.

Terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistön kirjoitustavan muuttamisella ei tavoitella rangaistavan käyttäytymisen alan muuttamista eikä muutoksesta voida katsoa sellaista seurausta aiheutuvan. Tunnusmerkistö muutettaisiin vastaamaan terrorismin rahoittamisen rangaistussäännöksissä noudatettavaa kirjoitustapaa. Jo nykyisen säännöksen voidaan arvioida kattavan niin tilanteet, joissa rahoittajalla on tietty tarkoitus, kuin myös tilanteet, joissa hänellä on tietty tietoisuus (”... antaa tai kerää varoja ... terroristiryhmälle”), vaikka rahoittajan tietoisuus ryhmän luonteesta mainitaankin erikseen.

Arvioidessaan terrorismiin liittyvien kriminalisointien suhdetta perustuslakiin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityisesti huomiota perustuslain 8 §:ssä tarkoitettuun rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen (PeVL 26/2014 vp, s. 2, PeVL 37/2016 vp, s. 2, PeVL 56/2016 vp, s. 6 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2). Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, joka ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoida, mikä on rangaistavaa.

Ehdotettavassa terroristin rahoittamista koskevassa rikoslain 34 a luvun 5 a §:ssä rangaistava käyttäytyminen on kuvattu laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Tämä koskee niin henkilöä, jonka toiminnan rahoittamisesta on kysymys, kuin hänen toimintansa tavoitteena olevia rikoksiakin. Terroristiryhmän rahoittamisen muutettua tunnusmerkistöä voidaan pitää nykyistä selkeämpänä ja helpommin sovellettavana sen perustuessa terrorismin rahoittamista koskevissa kansainvälisissä velvoitteissa ja rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä jo omaksuttuun vakiintuneeseen kirjoitustapaan.

Perustuslakivaliokunnan mukaan rangaistussäännösten ankaruuden tulee olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen ja rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset (PeVL 37/2016 vp, s. 3 ja PeVL 56/2016 vp, s. 6).

Terroristin rahoittamisesta tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin tässä yhteydessä niin, että sillä on

sama rangaistusasteikko kuin terroristin rahoittamisella. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta tuomitaan sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta.

Terroristin rahoittamiselle ja terroristiryhmän rahoittamiselle ehdotettu rangaistusasteikko perustuu tekojen rangaistusarvolle niin, että asteikko on samalla riittävän laaja vakavuudeltaan eriasteisten tekojen kattamiseksi. Terroristiryhmän rangaistusasteikon uudelleen arviointi on ollut perusteltu sen vuoksi, että tekoa rangaistavaksi säädettäessä asiaan ei kiinnitetty riittävästi huomiota. Koska sopivia vertailukohteita ei ole juurikaan löydettävissä muiden rikosten rangaistusasteikoista, vertailua on tässä yhteydessä suoritettu muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkoihin. Tärkeää on huolehtia siitä, että terrorismirikosten ja erityisesti terrorismin rahoittamista koskevien terrorismirikosten rangaistusasteikot muodostavat mahdollisimman johdonmukaisen kokonaisuuden.

8.2 Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat muutokset

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi salaisia pakkokeinoja koskevaan pakkokeinolain 10 lukuun ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevaan poliisilain 5 lukuun terrorismin rahoittamista koskevien rangaistussäännösten edellyttämät muutokset. Useat muutoksista koskisivat sitä, että keinoehtaisista säännöksistä poistetaan erillinen maininta terroristiryhmän rahoittamisesta keinon käytön perusterikoksena sen takia, että mainittu rikos jo muutetun rangaistusasteikkonsa perusteella tulisi keinon käytön perusterikokseksi. Asteikkomuutoksesta johtuisi myös se, että eräiden keinojen käytön osalta ei enää terroristiryhmän rahoittamisen kohdalla edellytettäisi sitä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Näitä rangaistusasteikkomuutoksista suoraan seuraavia pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun ehdotettavia muutoksia ei seuraavassa käsitellä kuten ei myöskään muita niihin lukuihin ehdotettavia teknisluonteisia muutoksia.

Muuten pakkokeinolain 10 lukua rikosten selvittämisessä käytettävistä salaisista pakkokeinoista muutettaisiin ensinnäkin niin, että telekuuntelua koskevan 3 §:n 2 momenttiin lisätään terroristin rahoittaminen mainitun keinon käytön perusterikokseksi ja asuntokuuntelua koskevan 17 §:n 9 kohtaan lisätään terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen sen keinon käytön perusterikokseksi. Poliisilain 5 lukua muutettaisiin niin, että rikoksen paljastamisessa käytettäviä tiedonhankintakeinoja koskevan 3 §:n 16 kohtaan ja rikosten estämisessä käytettävää telekuuntelua koskevan 5 §:n 2 momentin 16 kohtaan lisätään terroristin rahoittaminen.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Pykälän 2 momentissa todetaan, että kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä (3 momentti). Lisäksi pykälän 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten tutkinnassa.

Arvioidessaan pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun aikaisemmin ehdotettuja muutoksia perustuslakivaliokunta on todennut, että terrorismirikokset ovat yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavia rikoksia (PeVL 26/2014 vp, s. 4/II ja PeVL 37/2016 vp, s. 4). Samassa yhteydessä valiokunta on pannut painoa sille, että pakkokeinolain ja poliisilain säännöksiin tuolloin lisättäväksi ehdotetut rikokset ovat vastanneet vakavuudeltaan ja luonteeltaan silloisissa säännöksissä olevia perusterikoksia, minkä vuoksi ehdotettu sääntely ei ole muodostunut valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä nykyisin perustuslain 10 §:n 4 momentissa olevaa ilmausta ”rikosten tutkinnassa” on tulkittu siten, että se käsittää myös sellaiset toimenpiteet, joihin ryhdytään

jonkin konkreettisen ja yksilöidyn rikosepäilyn johdosta, vaikka rikos ei olisi edennyt vielä toteutuneen teon asteelle. Tältä osin tulkinta on valiokunnan mukaan vakiintunut eikä siitä ole epäselvyyttä (PeVM 4/2018 vp, s. 5 ja 6). Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että tulkintakäytännössä on osin irtauduttu perustuslain säännöksessä käytetystä sanamuodosta, ja edellyttänyt, että hallitus käynnistää muutostarpeita koskevan selvitystyön. (em. viitattu kohta). Perustuslakivaliokunnan ”rikosten tutkintaa” koskevasta tulkinnasta on seurannut, että perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 67/2010 vp) säädetyn poliisilain 5 luvussa on mahdollistettu viestin salaisuuteen puuttuminen myös rikosten estämisessä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan terroristisen toiminnan poikkeuksellisen vakavalle luonteelle on annettava merkitystä arvioitaessa sitä vastaan käytettävien keinojen oikeasuhtaisuutta. (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2016 vp, s. 2 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2). Tähän oikeasuhtaisuuteen liittyy pakkokeinolain 1 luvun 2 §:ssä ja poliisilain 1 luvun 3 §:ssä ilmaistu suhteellisuusperiaate, joka edellyttää sitä, että rikoksen vakavuus sekä sen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi tehtävät toimenpiteet ovat asianmukaisessa suhteessa toisiinsa nähden.

Terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen olisivat rangaistusasteikkonsa perusteella vakavia rikoksia, jotka rinnastuisivat rikoksiin, joiden selvittämisessä voidaan käyttää telekuuntelua ja asuntokuuntelua, joiden paljastamisessa voidaan käyttää poliisilain 5 luvun mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja ja joiden estämisessä voidaan käyttää telekuuntelua. Tältä osin on aihetta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, minkä vakavuustason terrorismirikoksissa asuntokuuntelu ja rikoksen paljastamistarkoituksessa tapahtuva keinojen käyttö on jo mahdollistettu.

Mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset.

LAKIEHDOTUKSET

1.

L a k i

rikoslain 1 ja 34 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 1 luvun 7 §:n 3 momentti sekä 34 a luvun 5 §:n 1 ja 2 momentti, 5 a–5 c § ja 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 7 §:n 3 momentti sekä 34 a luvun 5 §:n 2 momentti, 5 c § ja 8 §:n 2 momentti laissa 874/2018, 5 §:n 1 momentti laeissa 17/2003 ja 1161/2005, 5 a § laissa 1068/2014 ja 5 b § laeissa 919/2016 ja 874/2018, sekä

lisätään 34 a lukuun uusi 5 d § seuraavasti:

1 luku

Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

7 §

Kansainvälinen rikos

Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn:

- 1) ihmiskauppaan ja törkeään ihmiskauppaan;
- 2) 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyyn rikokseen;
- 3) 34 a luvun 1 tai 1 a §:ssä taikka 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen; sekä
- 4) 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä, 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 c §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

34 a luku

Terrorismirikoksista

5 §

Terrorismirikoksen rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 c tai 5 d §:ssä tarkoitettua rikosta, on tuomittava *terrorismirikoksen rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan jotakin seuraavista rikoksista:

- 1) panttivangin ottaminen tai kaappaus,

- 2) sellainen tuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,
- 3) sellainen tuhotyö, liikennetuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteojojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,
- 4) sellainen ydinräjähdერიkos, terveyden vaarantaminen, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinenergian käyttörikos tai muu ydinaineeseen kohdistuva tai ydinainetta välineenä käyttäen tehty rangaistavaksi säädetty teko, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevasta toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai
- 5) murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, vapaudenriisto, törkeä vapaudenriisto, törkeä ihmiskauppa, panttivangin ottaminen tai törkeä julkisrauhan rikkominen tai niillä uhkaaminen, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978).

5 a §

Terroristin rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuakseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena, on tuomittava *terroristin rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 b §

Terroristiryhmän rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 c §

Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka matkustaa toiseen valtioon tehdäkseen siellä 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a tai 5 b §:ssä tarkoitetun rikoksen, on tuomittava, jollei teko ole jonkin mainitun pykälän mukaan rangaistava, *matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 d §

Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen

Joka edistääkseen 5 c §:n 1 momentissa tarkoitetun rikoksen tekemistä neuvoin, toimin tai muilla tavoin auttaa toista, on tuomittava *terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tekoon ei sovelleta 5 luvun 6 §:n säännöksiä avunannosta.

8 §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, sovelletaan myös 1 tai 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen sekä 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 c §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

2.

L a k i

pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 17 § laissa 488/2019, 6 §:n 2 momentti laissa 875/2018 sekä 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti laissa 920/2016, seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

3 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

- 1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;
- 2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta tai luvattomasta tiedustelutoiminnasta;
- 3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta tai valtiopetoksen valmistelusta;
- 4) törkeästä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;
- 5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsenraiskauksesta;
- 6) taposta, murhasta, surmasta tai rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua kyseisen luvun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;
- 7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivaningin ottamisesta tai panttivaningin ottamisen valmistelusta;
- 8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta tai törkeästä kiristyksestä;
- 9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammattimaisesta kätkemisrikoksesta tai törkeästä rahanpesusta;
- 10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähdერიkoksesta tai kaappauksesta;
- 11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän joh-

tamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismirikoksen rahoittamisesta, terroristin rahoittamisesta, terroristiryhmän rahoittamisesta tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

- 12) törkeästä vahingonteosta tai törkeästä datavahingonteosta;
 - 13) törkeästä petoksesta tai törkeästä kiskonnasta;
 - 14) törkeästä rahanväärennyksestä;
 - 15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai
 - 16) törkeästä huumausainerikoksesta.
-

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
 - 3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvattomasta käytöstä;
 - 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;
 - 5) huumausainerikoksesta;
 - 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisestä;
 - 7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;
 - 9) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka
 - 10) törkeän ryöstön valmistelusta.
-

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;
- 3) huumausainerikoksesta;

- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
 - 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;
 - 7) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka
 - 8) törkeän ryöstön valmistelusta.
-

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikoksesta;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
- 6) törkeän ryöstön valmistelusta.

17 §

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (*asuntokuuntelu*). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

- 1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;
- 2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta tai törkeästä vakoilusta;
- 3) valtiopetoksesta tai törkeästä valtiopetoksesta;
- 4) törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsenraiskauksesta;
- 5) taposta, murhasta tai surmasta;
- 6) törkeästä ihmiskaupasta;
- 7) törkeästä ryöstöstä;
- 8) törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähdysrikoksesta tai kaappauksesta;

- 9) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetusta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismirikoksen rahoittamisesta, terroristin rahoittamisesta tai terroristiryhmän rahoittamisesta; tai
- 10) törkeästä huumausainerikoksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

3.

L a k i**poliisilain 5 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 3 §, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 3 §, 5 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 876/2018 sekä 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti laissa 921/2016, seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

3 §

Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos;
- 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 10) terroristiryhmän johtaminen;
- 11) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 12) koulutuksen antaminen terrorismirikosten tekemistä varten;
- 13) kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 14) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 15) terrorismirikoksen rahoittaminen;
- 16) terroristin rahoittaminen;
- 17) terroristiryhmän rahoittaminen;
- 18) matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyneen:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamiseen;
 - 2) sotaan yllyttämiseen;
 - 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
 - 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
 - 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
 - 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
 - 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen;
 - 8) terroristisessa tarkoitukseen tehtyyn radiologista asetta koskevaan rikokseen;
 - 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
 - 10) terroristiryhmän johtamiseen;
 - 11) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
 - 12) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
 - 13) kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
 - 14) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen;
 - 15) terrorismirikoksen rahoittamiseen;
 - 16) terroristin rahoittamiseen;
 - 17) terroristiryhmän rahoittamiseen; tai
 - 18) matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.
-

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyneen:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
- 3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön;
- 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;
- 5) huumausainerikokseen;

- 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun, kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämiseen; taikka
7) törkeään tulliselvitysrikokseen.
-

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;
 - 3) huumausainerikokseen;
 - 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
 - 5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka
 - 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.
-

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) huumausainerikokseen;
 - 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta; taikka
 - 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

4.

L a k i**rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain
1 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *terrorismin rahoittamisella* rikoslain 34 a luvun 5, 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitettua toimintaa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

5.

L a k i**rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 6 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1399/2016, seuraavasti:

6 b §

 Otteeseen merkitään tiedot lainvoimaisesta päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu:

- 1) rikoslain 16 luvun 13 §:n nojalla lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 a §:n nojalla lahjuksen antamisesta kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta kansanedustajalle;
 - 2) rikoslain 17 luvun 1 a §:n nojalla järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta;
 - 3) rikoslain 25 luvun 3 §:n nojalla ihmiskaupasta tai 25 luvun 3 a §:n nojalla törkeästä ihmiskaupasta;
 - 4) rikoslain 29 luvun 1 §:n nojalla veropetoksesta, 29 luvun 2 §:n nojalla törkeästä veropetoksesta, 29 luvun 4 a §:n nojalla työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 4 b §:n nojalla törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 5 §:n nojalla avustuspetoksesta, 29 luvun 6 §:n nojalla törkeästä avustuspetoksesta tai 29 luvun 7 §:n nojalla avustuksen väärinkäytöstä;
 - 5) rikoslain 30 luvun 7 §:n nojalla lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:n nojalla törkeästä lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:n nojalla lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:n nojalla törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa;
 - 6) rikoslain 32 luvun 6 §:n nojalla rahanpesusta, 32 luvun 7 §:n nojalla törkeästä rahanpesusta, 32 luvun 8 §:n nojalla salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:n nojalla tuottamuksellisesta rahanpesusta;
 - 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:n nojalla terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:n nojalla terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:n nojalla koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:n nojalla värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:n nojalla terrorismirikoksen rahoittamisesta;
 - 8) rikoslain 47 luvun 1 §:n nojalla työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:n nojalla työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:n nojalla työsyrynnästä, 47 luvun 3 a §:n nojalla kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 47 luvun 5 §:n nojalla työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:n nojalla luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

6.

L a k i**verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1500/2011, seuraavasti:

18 §

Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen

Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

 6) rahanpesun selvittelykeskukselle verovalvonnan yhteydessä havaituista epäilyttävistä liiketoimista tai kun voidaan epäillä liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän terrorismirikoksen rahoittamiseen tai sen rangaistavaan yritykseen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 kuuta 20 .

7.

L a k i**julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista
annetun lain 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 80 §:n 1 momentti seuraavasti:

80 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

- 1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;
- 2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;
- 3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;
- 4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;
- 5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;
- 6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismirikoksen rahoittaminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

8.

L a k i

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 84 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:n 1 momentti seuraavasti:

84 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

- 1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;
- 2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;
- 3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;
- 4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;
- 5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;
- 6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismirikoksen rahoittaminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

LIITE
RINNAKKAISTEKSTIT

1.

Laki

rikoslain 1 ja 34 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 1 luvun 7 §:n 3 momentti sekä 34 a luvun 5 §:n 1 ja 2 momentti, 5 a–5 c § ja 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 7 §:n 3 momentti sekä 34 a luvun 5 §:n 2 momentti, 5 c § ja 8 §:n 2 momentti laissa 874/2018, 5 §:n 1 momentti laeissa 17/2003 ja 1161/2005, 5 a § laissa 1068/2014 ja 5 b § laeissa 919/2016 ja 874/2018, sekä

lisätään 34 a lukuun uusi 5 d § seuraavasti:

1 luku

Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Kansainvälinen rikos

Kansainvälinen rikos

Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn:

1) ihmiskauppaan ja törkeään ihmiskauppaan;

2) 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyyn rikokseen;

3) 34 a luvun 1 tai 1 a §:ssä taikka 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen; sekä

4) 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä, 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 b §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn:

1) ihmiskauppaan ja törkeään ihmiskauppaan;

2) 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyyn rikokseen;

3) 34 a luvun 1 tai 1 a §:ssä taikka 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen; sekä

4) 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä, 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 c §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

34 a luku

Terrorismirikoksista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

*Terrorismin rahoittaminen**Terrorismirikoksen rahoittaminen*

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan

1) panttivangin ottamista tai kaappausta,
2) sellaista tuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,

3) sellaista tuhotyötä, liikennetuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,

4) sellaista ydinräjähdერიkosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista, ydinenergian käyttörikosta tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai

5) murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa, törkeää ihmiskauppaa, panttivangin ottamista tai törkeää julkisrauhan rikkomista tai niillä uhkaamista, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttavia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978),

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan *jotakin* 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 c tai 5 d §:ssä tarkoitettua rikosta, on tuomittava **terrorismirikoksen rahoittamisesta** vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismirikoksen rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan *jotakin seuraavista rikoksista*:

1) panttivangin ottaminen tai kaappaus,
2) sellainen tuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,

3) sellainen tuhotyö, liikennetuhotyö, törkeä tuhotyö tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelu, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,

4) sellainen ydinräjähdერიkosta, terveyden vaarantaminen, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinenergian käyttörikos tai muu ydinaineeseen kohdistuva tai ydinainetta välineenä käyttäen tehty rangaistavaksi säädetty teko, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

on tuomittava *terrorismin rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 b tai 5 c §:ssä tarkoitettua rikosta.

5) *murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, vapaudenriisto, törkeä vapaudenriisto, törkeä ihmiskauppa, panttivangin ottaminen tai törkeä julkisrauhan rikkominen tai niillä uhkaaminen*, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978).

(uusi)

5 a §

Terroristin rahoittaminen

*Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii tehdäkseen 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistukseen niiden tekemiseen 5 luvun 3–6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena, on tuomittava **terroristin rahoittamisesta** vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.*

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 a §

5 b §

Terroristiryhmän rahoittaminen***Terroristiryhmän rahoittaminen***

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1–3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 b §

Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka matkustaa toiseen valtioon tehdäkseen siellä 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 tai 5 a

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja *rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää*, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 c §

Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka matkustaa toiseen valtioon tehdäkseen siellä 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a tai 5

Voimassa oleva laki

§:ssä tarkoitetun rikoksen, on tuomittava, jollei teko ole jonkin mainitun pykälän mukaan rangaistava, *matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 c §

Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen

Joka edistääkseen 5 b §:n 1 momentissa tarkoitetun rikoksen tekemistä neuvoin, toimin tai muilla tavoin auttaa toista, on tuomittava *terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tekkoon ei sovelleta 5 luvun 6 §:n säännöksiä avunannosta.

8 §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, sovelletaan myös 1 tai 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen sekä 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 b §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

Ehdotus

b §:ssä tarkoitetun rikoksen, on tuomittava, jollei teko ole jonkin mainitun pykälän mukaan rangaistava, *matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 d §

Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen

Joka edistääkseen 5 c §:n 1 momentissa tarkoitetun rikoksen tekemistä neuvoin, toimin tai muilla tavoin auttaa toista, on tuomittava *terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tekkoon ei sovelleta 5 luvun 6 §:n säännöksiä avunannosta.

8 §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, sovelletaan myös 1 tai 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja törkeään kiristykseen sekä 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa, 1 a §:ssä tai 2 §:n 3 kohdassa taikka 4, 5 tai 5 c §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen ja törkeään väärennykseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**pakkokeinolin 10 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolin (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 17 § laissa 488/2019, 6 §:n 2 momentti laissa 875/2018 sekä 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti laissa 920/2016, seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Telekuuntelu ja sen edellytykset**Telekuuntelu ja sen edellytykset*

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;

2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta tai luvattomasta tiedustelutoiminnasta;

3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta tai valtiopetoksen valmistelusta;

4) törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;

5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsenraiskauksesta;

6) taposta, murhasta, surmasta tai rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitettuun kyseisen luvun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;

2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta tai luvattomasta tiedustelutoiminnasta;

3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta tai valtiopetoksen valmistelusta;

4) törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;

5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsenraiskauksesta;

6) taposta, murhasta, surmasta tai rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitettuun kyseisen luvun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;

7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta tai panttivangin ottamisen valmistelusta;

8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta tai törkeästä kiristyksestä;

9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammatimaisesta kätkemisrikoksesta tai törkeästä rahanpesusta;

10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta tai kaappauksesta;

11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamisesta, terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

12) törkeästä vahingonteosta tai törkeästä datavahingonteosta;

13) törkeästä petoksesta tai törkeästä kiskonnasta;

14) törkeästä rahanväärennyksestä;

15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai

16) törkeästä huumausainerikoksesta.

7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta tai panttivangin ottamisen valmistelusta;

8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta tai törkeästä kiristyksestä;

9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammatimaisesta kätkemisrikoksesta tai törkeästä rahanpesusta;

10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta tai kaappauksesta;

11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, *terrorismirikoksen* rahoittamisesta, *terroristin rahoittamisesta*, terroristiryhmän rahoittamisesta tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

12) törkeästä vahingonteosta tai törkeästä datavahingonteosta;

13) törkeästä petoksesta tai törkeästä kiskonnasta;

14) törkeästä rahanväärennyksestä;

15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai

16) törkeästä huumausainerikoksesta.

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

Voimassa oleva laki

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käytäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käytäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvatomasta käytöstä;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;

5) huumausainerikoksesta;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamisesta*, matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämistä;

7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;

8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;

9) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka

10) törkeän ryöstön valmistelusta.

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;

3) huumausainerikoksesta;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamisesta* tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;

7) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka

8) törkeän ryöstön valmistelusta.

Ehdotus

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käytäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käytäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvatomasta käytöstä;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;

5) huumausainerikoksesta;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämistä;

7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;

8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;

9) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka

10) törkeän ryöstön valmistelusta.

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;

3) huumausainerikoksesta;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;

7) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka

8) törkeän ryöstön valmistelusta.

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikoksesta;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamisesta* tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
- 6) törkeän ryöstön valmistelusta.

17 §

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (*asuntokuuntelu*). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

- 1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;
- 2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta tai törkeästä vakoilusta;
- 3) valtiopetoksesta tai törkeästä valtiopetoksesta;
- 4) törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsen raiskauksesta;
- 5) taposta, murhasta tai surmasta;
- 6) törkeästä ihmiskaupasta;
- 7) törkeästä ryöstöstä;

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikoksesta;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
- 6) törkeän ryöstön valmistelusta.

17 §

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (*asuntokuuntelu*). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

- 1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, hyökkäysrikoksen valmistelusta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta tai jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;
- 2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta tai törkeästä vakoilusta;
- 3) valtiopetoksesta tai törkeästä valtiopetoksesta;
- 4) törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai törkeästä lapsen raiskauksesta;
- 5) taposta, murhasta tai surmasta;
- 6) törkeästä ihmiskaupasta;
- 7) törkeästä ryöstöstä;

Voimassa oleva laki

8) törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta tai kaappauksesta;

9) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitusta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai terrorismin rahoittamisesta; tai

10) törkeästä huumausainerikoksesta.

Ehdotus

8) törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta tai kaappauksesta;

9) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitusta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, *terrorismirikoksen rahoittamisesta, terroristin rahoittamisesta tai terroristiryhmän rahoittamisesta*; tai

10) törkeästä huumausainerikoksesta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

3.

Laki**poliisilain 5 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 3 §, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 3 §, 5 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 876/2018 sekä 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti laissa 921/2016, seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi**Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi*

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos;
- 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 10) terroristiryhmän johtaminen;
- 11) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 12) koulutuksen antaminen terrorismirikosten tekemistä varten;
- 13) kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 14) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 15) terrorismin rahoittaminen;
- 16) terroristiryhmän rahoittaminen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 17) matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos;
- 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 10) terroristiryhmän johtaminen;
- 11) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 12) koulutuksen antaminen terrorismirikosten tekemistä varten;
- 13) kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 14) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 15) terrorismirikoksen rahoittaminen;
- 16) terroristin rahoittaminen;
- 17) terroristiryhmän rahoittaminen;
- 18) matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

5 §

5 §

*Telekuuntelu ja sen edellytykset**Telekuuntelu ja sen edellytykset*

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoitukseen tehtyyn radiologista asetta koskevaan rikokseen;
- 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 10) terroristiryhmän johtamiseen;
- 11) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
- 12) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 13) kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 14) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen;
- 15) terrorismin rahoittamiseen;
- 16) terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta; tai
- 17) matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoitukseen tehtyyn radiologista asetta koskevaan rikokseen;
- 9) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 10) terroristiryhmän johtamiseen;
- 11) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
- 12) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 13) kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 14) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen;
- 15) terrorismirikoksen rahoittamiseen;
- 16) terroristin rahoittamiseen;
- 17) terroristiryhmän rahoittamiseen; tai
- 18) matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

8 §

8 §

*Televalvonta ja sen edellytykset**Televalvonta ja sen edellytykset*

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausu-

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausu-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;

5) huumausainerikokseen;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun, kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamiseen*, matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämiseen; taikka

7) törkeään tulliselvitysrikokseen.

mien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;

5) huumausainerikokseen;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun, kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistämiseen; taikka

7) törkeään tulliselvitysrikokseen.

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;

3) huumausainerikokseen;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamiseen* tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;

3) huumausainerikokseen;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikokseen;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, *terroristiryhmän rahoittamiseen* tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta; taikka
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikokseen;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai matkustamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta; taikka
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *terrorismin rahoittamisella* rikoslain 34 a luvun 5 ja 5 a §:ssä tarkoitettua toimintaa;

2) *terrorismin rahoittamisella* rikoslain 34 a luvun 5, 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitettua toimintaa;

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 . _____

5.

Laki**rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 6 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1399/2016, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 b §

6 b §

Otteeseen merkitään tiedot lainvoimaisesta päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu:

1) rikoslain 16 luvun 13 §:n nojalla lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta, 16

Otteeseen merkitään tiedot lainvoimaisesta päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu:

1) rikoslain 16 luvun 13 §:n nojalla lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta, 16

Voimassa oleva laki

luvun 14 a §:n nojalla lahjuksen antamisesta kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:n nojalla järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:n nojalla ihmiskaupasta tai 25 luvun 3 a §:n nojalla törkeästä ihmiskaupasta;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:n nojalla veropetoksesta, 29 luvun 2 §:n nojalla törkeästä veropetoksesta, 29 luvun 4 a §:n nojalla työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 4 b §:n nojalla törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 5 §:n nojalla avustuspetoksesta, 29 luvun 6 §:n nojalla törkeästä avustuspetoksesta tai 29 luvun 7 §:n nojalla avustuksen väärinkäytöstä;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:n nojalla lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:n nojalla törkeästä lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:n nojalla lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:n nojalla törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:n nojalla rahanpesusta, 32 luvun 7 §:n nojalla törkeästä rahanpesusta, 32 luvun 8 §:n nojalla salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:n nojalla tuottamuksellisesta rahanpesusta;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:n nojalla terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:n nojalla terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:n nojalla koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:n nojalla värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:n nojalla terrorismin rahoittamisesta;

8) rikoslain 47 luvun 1 §:n nojalla työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:n nojalla työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:n nojalla työsyrynnästä, 47 luvun 3 a §:n nojalla kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 47 luvun 5 §:n nojalla työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:n nojalla luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

Ehdotus

luvun 14 a §:n nojalla lahjuksen antamisesta kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:n nojalla järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:n nojalla ihmiskaupasta tai 25 luvun 3 a §:n nojalla törkeästä ihmiskaupasta;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:n nojalla veropetoksesta, 29 luvun 2 §:n nojalla törkeästä veropetoksesta, 29 luvun 4 a §:n nojalla työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 4 b §:n nojalla törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 5 §:n nojalla avustuspetoksesta, 29 luvun 6 §:n nojalla törkeästä avustuspetoksesta tai 29 luvun 7 §:n nojalla avustuksen väärinkäytöstä;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:n nojalla lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:n nojalla törkeästä lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:n nojalla lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:n nojalla törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:n nojalla rahanpesusta, 32 luvun 7 §:n nojalla törkeästä rahanpesusta, 32 luvun 8 §:n nojalla salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:n nojalla tuottamuksellisesta rahanpesusta;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:n nojalla terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:n nojalla terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:n nojalla koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:n nojalla värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:n nojalla *terrorismirikoksen* rahoittamisesta;

8) rikoslain 47 luvun 1 §:n nojalla työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:n nojalla työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:n nojalla työsyrynnästä, 47 luvun 3 a §:n nojalla kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 47 luvun 5 §:n nojalla työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:n nojalla luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 . _____

6.

Laki**verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1500/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen**Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen*

Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

6) rahanpesun selvittelykeskukselle verovalvonnan yhteydessä havaituista epäilyttävistä liiketoimista tai kun voidaan epäillä liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän terrorismin rahoittamiseen tai sen rangaistavaan yritykseen;

6) rahanpesun selvittelykeskukselle verovalvonnan yhteydessä havaituista epäilyttävistä liiketoimista tai kun voidaan epäillä liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän *terrorismirikoksen* rahoittamiseen tai sen rangaistavaan yritykseen;

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 . _____

7.

Laki**julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 80 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

80 §

80 §

*Pakolliset poissulkemisperusteet**Pakolliset poissulkemisperusteet*

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmeväällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmeväällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuk-
sellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismin rahoittaminen.

tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuk-
sellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu *terrorismirikoksen* rahoittaminen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

8.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 84 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

84 §

84 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmeväällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmeväällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16

Voimassa oleva laki

Ehdotus

luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismin rahoittaminen.

luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu *terrorismirikoksen* rahoittaminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .